

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIV.
Štev. 30

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3. tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, sreda 7. februarja 1940

NAROCNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Sprememba nemškega stališča nasproti Rusiji

Nemčija bo zahtevala v Moskvi sporazum s Finsko — Nemški tisk se je postavil s svojimi simpatijami na finsko stran — Sovjetska zveza je izgubila v Nemčiji svoj prestiž — Stališče zaveznikov

KODANJ, 7. februarja. Havas. Berlinski dopisniki danskih listov posvečajo veliko pažnjo prihodu nemškega veleposlanika von Schullenburga iz Moskve in poslanika iz Helsinkov v Berlin, kjer sta se sešla z zunanjim ministrom von Ribbentropom. Splošno prevladuje prepričanje, da je treba v najkrajšem času pričakovati nemško intervencijo v Moskvi v smislu sklenitve premirja in sporazuma med Sovjetsko zvezo in Finsko. Nemčija bo na odločen način zahtevala v Moskvi, da se pohod proti Finski neha, ker bi v nadaljnjem razvoju mogel ogroziti nemške interese. V primeru, da bi prišle zavezniške čete na pomoč Finski, bi se na Finskem ustvarila fronta mogla obrniti tudi proti Nemčiji. V Berlinu ne verujejo več v vojaško moč Sovjetske zveze in se boje, da bi se z zavezniški pomnoženim finskim četam posrečilo predreti proti Leningradu in dalje na jug proti Poljski. V zvezi s tem je vzbudilo največjo senzacijo tudi dejstvo, da so pričeli nemški listi sedaj na enkrat objavljati vojna poročila, ki slave finsko junaštvo in priznavajo nesposobnost sovjetske vojske ter zlasti njenega vodstva.

SPREMENBA NEMSKE POLITIKE

AMSTERDAM, 7. februarja. Exchange Telegraph. Nemški tisk je pričel nenadoma kazati zanimanje in simpatije za Finsko. Kakor na povelje je pričel ves tisk, ki je bil doslej zelo rezerviran, slaviti finsko hrabrost in naglašati neuspeh sovjetske ofenzive na karelijski fronti. Ta sprememba v zadržanju nemškega tiska se spravlja v zvezo v obnovljenim delovanjem Alfreda Rosenberga, znanega glavnega protiboljševskega agitatorja.

Sodi se, da hoče Nemčija s tem izvršiti nov pritisk na Sovjetsko zvezo, da bi izpolnila nemške zahteve glede dobav materiala, ki ga je obljubila Nemčiji. Obenem pa naj bi to služilo obnovitvi iskrenih stikov Nemčije z Italijo. Naposled je pa treba zadovoljiti tudi nemško javno mnenje, katerega simpatije so nedeljeno na finski in ne na sovjetski strani. Zaradi sovjetskih neuspehov nasproti Finski je Sovjetska zveza izgubila v Nemčiji vsak ugled in nihče več ne računa, da bi mogla

postati kakor koli nevarna nemški stvari, pa če bi se dobri odnosi med Berlinom in Moskvo tudi prekinili. Pač pa potrebuje Nemčija sovjetsko pomoč glede preskrbe s surovinami in drugim materialom. To dobavo hoče Nemčija sedaj od Sovjetske zveze na vsak način izsiliti na odkrito energičen način.

SODBA FRANCOSKEGA TISKA

PARIZ, 7. februarja. Havas. Glavna pozornost francoskega tiska je posvečena danes vprašanju nemškega posredovanja v sporu med Sovjetsko zvezo in Finsko. »Excelsior« pa podčrtuje pri tem, da morajo zavezniški brez ozira na to posredovanje prožiti Finski učinkovito pomoč. Finska se bojuje odločno in hrabro za vsako ped svoje zemlje in za svojo svobodo. Javno mnenje v Franciji in Angliji terja zato resno pomoč temu hrabremu narodu. List sicer ne nasprotuje sklenitvi miru, toda ta mir ne bi smel biti tak, da bi morala biti Finska zanj hvaležna le Nemčiji. »Petit Parisien« pa piše, da se Stalin zaveda, da bo spomladi razmočeno finsko ozemlje še bolj ovira-

lo bojne operacije, kakor jih sedanja zima. V takem položaju more posredovanje za mir dobro uspeti, toda zahodni velesili zaradi teh prizadevanj ne smeta opustiti priprav za uspešno pomoč Finski.

ZAVEZNIŠKA POMOČ FINSKI

LONDON, 7. februarja. Havas. »Times« komentirajo sedanjí sestanek zavezniškega vrhovnega vojnega sveta v Parizu in pravijo, da so na njem razpravljali tudi o možnosti dejanske pomoči Finski. V zadnjih šestih tednih se je položaj Finske poslabšal in je zaradi tega naslovila nove apele na zavezniške za pomoč. Sovjeti so povečali svoje napore tako na kopnem kakor tudi v zraku. Anglija in Francija sta že za časa decembrske seje sveta Zveze narodov sklenili prožiti Finski vojaško pomoč in sta svoj sklep tudi izvršili, toda zaenkrat samo v dobavi vojnega materiala. Sedaj pa je treba misliti tudi na pomoč v četah. V Londonu in Parizu zatrjujejo, da se bliža čas, ko bodo finske obrambne sile izčrpane. Zaenkrat pa potrebuje Finska najbolj nujno lovsko letala.

Vsi sovjetski napor na Finskem zaman

Finske čete so tudi včeraj odbile sovjetski napad na Mannerheimovo črto — Položaj v švedski luči — Novi sovjetski letalski napadi

HELSINKI, 7. febr. Havas. Po 48-urnem miru so sovjetske čete v oblasti Summe znova napadle finske postojanke. Ob 3. zjutraj se je začela strahovito obsestreljevanje z artilerijo, ki je trajalo vse do 9. dopoldne. Sovjetska pehota je nato prešla v napad. V artilerijskem bombardiranju je sodelovalo 300 poljskih topov. Neka granata je eksplodirala v ambulanci Rdečega križa, neka bolničarka je bila ubita. Nad 100 sovjetskih tankov je prodiralo vzporedno s četami proti finskiim postojankam. Tanki so pa zadeli na ovire, preko katerih niso mogli dalje in ves napad se je končal z neuspehom. Finska artilerija je uničila 22 ruskih tankov. Istčasno so Rusi napadli preko zaledenelega jezera Hatjalahti, a so se morali zaradi ostrega streljanja avtomatskega zaradi finskega orožja spet umakniti.

ŠVEDSKO POROČILO

STOCKHOLM, 7. febr. Havas. »Stockholm Tidningen« objavljajo poročilo svojega poročevalca, ki pravi, da cenijo Fini številno sovjetske vojske na fronti med Ladoškim jezerom in Petsamom na 16 divizij. Pet divizij stoji med Ladoškim jezerom in Aitojokijem. Na tem odseku pomaga Fincem oblikovanost tal, da morejo z mnogo manjšimi silami nuditi uspešen odpor. Zaradi tega so se sovjetske čete tu zakopale v roke. Sovjetski tanki zadevajo na polja min in druge ovire in jih je mnogo uničenih. Doslej se Fini uspešno branijo proti sovjetskim padalcem, toda računajo, da jih bodo spustili v velikih množinah za finske fronte. Na Karelijski ožini se je pojavila nova sovjetska divizija. Sovjeti so uporabili tu pri zadnjih napadih okoli 200 letal. Fini cenijo sovjetske izgube na odseku Summe na 4500 mož.

SOVJETSKO POROČILO

MOSKVA, 7. febr. DNB. Poročilo leningrajskega vrhovnega poveljstva javlja. Živahna izvidniška delavnost. Severno od jezera Ladoge spopadi pehote. Letala so izvedla več patrolnih akcij.

NOVI LETALSKI NAPADI

HELSINKI, 7. febr. Havas. Po vesteh iz privatnih virov je bilo včeraj po več mestih v notranjosti Finske dano znamenje za alarm. Sovjetska letala so bombardirala mesto Hanko v trenutku, ko so se mudili zastopniki švedske kmetijske stranke na svojem obisku po Finski. Bombardirano je bilo tudi mesto Rovaniemi. Podrobnosti o teh napadih še niso znane.

HELSINKI, 7. febr. Reuter. Sovjetski letalci so napadli Rovaniemi ter cesto, ki veže Rovaniemi s Petsamom. Potopili so tudi neki švedski parnik, ki je prevažal begunce iz Turkuja v Stockholm. Pri celodnevni bitki pred Mannerheimovo črto so sovjeti izgubili 22 blindiranih avtomobilov.

VOJAŠKE VAJE V SIBIRIJI

RIGA, 7. febr. Stefani. Kakor javljajo iz Moskve, so se v Sibiriji začeli veliki

zimski manevri, da bi čete prilagodili za zimsko vojskovanje in jih potem uporabili na finski fronti.

ANGLEŠKI LABURISTI SE VRAČAJO

BRUSELJ, 7. febr. Havas. Delegacija angleških laburistov, ki je obiskala Finsko, je dospela v Bruselj. Dospeli so z letali iz Švedske in bodo prav tako nadaljevali pot v Anglijo.

SESTANEK V LONDONU

LONDON, 7. febr. Havas. Včeraj je bil v spodnji zbornici poseben sestanek zastopnikov vseh angleških strank. Na sestanku je govoril finski londonski poslanik, ki je natanko obrazložil vse probleme, ki jih Finska rešuje.

DANSKI DELAVCI ZA FINSKO

KODANJ, 7. febr. Havas. Na dan novčnega prostovoljnega delavcev za Finsko se je prijavilo 1250 danskih delavcev. Za enkrat so bili samo popisani.

Vzroki nemške bojne neaktivnosti

LONDON, 7. februarja. Havas. Neki član francoske vojne misije je podal časnikarjem poročilo o vojnem položaju. Naglasivši razloge, zaradi katerih Nemci na zahodni fronti ne prevzemajo iniciative, je ta častnik izrazil mnenje, da nemško vrhovno poveljstvo očividno upa, da bo v vrstah zaveznikov nastala demoralizacija, saj je v tem cilju na delu obsežna propaganda. Drugi razlog pa je ta, ker so nemški generali mnenja, da se Nemčija ne sme bojevati na dveh frontah. Nemčija očividno upa na uspeh te svoje taktike. Je pa tudi ta možnost, da se hočejo Nemci proti Veliki Britaniji bojevati na morju in v zraku, da bi z njo na ta način demoralizirali Angleže. Nato je ta vojaški strokovnjak razložil časnikarjem obrambni sistem Maginotove črte, katere zgraditev je stala Francijo okoli sto milijard frankov. Maginotova črta je popolnoma zavarovana proti učinkom

artilrije. Za obrambne zapreke pred samim trdnjavnim pasom je bilo do konca decembra preteklega leta porabljenih 18 milijonov lardov bodeče žice in 26 milijonov kubičnih čevljev cementa. Na kraju je častnik še povedal, da relativni mir na zahodni fronti pomeni dejansko prednost za zavezniške, ker so oni mogli med tem nemoteno izvršiti mobilizacijo.

METAXAS V SOLUNU

SOLUN, 7. febr. Havas. Predsednik grške vlade Metaxas je došel sem. Na postaji so mu priredili navdušen sprejem. Zbrana je bila velika množica ljudi. Zvečer je Metaxas nadaljeval pot v Atene.

POŽAR NA ANGLEŠKEM LETALIŠČU

LONDON, 7. febr. Havas. Na letališču v Mailandu v grofiji Essex je izbruhnil požar, ki je uničil 8 civilnih in 5 vojaških motorjev.

Zavezniška konferenca v Parizu

PARIZ, 7. feb. Exchange Tel. Vrhovni vojni svet zaveznikov je na svoji peti seji, ki je trajala ves dan, sprejel važne sklepe. S francoske strani so se udeležili seje predsednik vlade Daladier, ministri Campinchi, La Chambre in Desrive ter vrhovni poveljnik. Z angleške strani

LORD HALIFAX
angleški zunanji minister

so pa sodelovali Chamberlain, Halifax, Churchill, Oliver Stanley, Kingsley Wood, Aleksander Cadogan in vrhovni vojni poveljnik. Zavezniški so se bavili z vse mi važnimi vprašanji, v prvi vrsti pa z vprašanjem preskrbe vojske z municijo. Največja pozornost je pa bila vendarle posvečena vprašanju eventualnega nemškega napada ob pričetku pomladi in ukrepov proti temu napadu. Pred in po konferenci so imeli posebna posvetovanja francoski in angleški odločujoči vojaški funkcionarji.

ZAVAROVANE NOGE

HOLLYWOOD, 7. febr. Ass. Sally Rand, plesalka, ki nastopa v filmih, je zavarovala svoje noge za 100.000 dolarjev.

POVEČANJE AMERIŠKE MORNARICE

WASHINGTON, 7. febr. Ass. Roosevelt je odobril zakon o 654.902.270 dolarjih za povečanje mornarice.

Maribor, 7. februarja.

Zedinjene države Severne Amerike si bodo letos izbrale novega predsednika za dobo štirih let. To dejstvo je razlog, da stopa v ameriškem političnem življenju zanimanje za evropsko vojno precej bolj v ozadje, kakor resna mednarodna zadeva po svoji nesluteni bodočnosti sama na sebi zasluži.

Kdo bo torej novi predsednik USA? Kandidatov je v obeh strankah, demokrati in republikanci, dovolj, ameriško javnost pa zanima najbolj vprašanje, če bo sedanjí predsednik ponovno kandidiral. Franklin Roosevelt, ki mu bo letos že drugič potekel mandat, je prav včeraj zavrnil radovedne novinarje, ki so hoteli vedeti, kaj meni o tem. Kljub zelo demokratičnemu življenju v USA je namreč tudi ameriškim volivcem do zadnjega težko uganiti, kdo utegne prodreti kot novi krmilar vrhovne uprave držav. V Beli hiši je Roosevelt še zelo popularen, priljubljen in spoštovan je v širokih množicah naroda, ki so pripravljene, da glasujejo še tretjič zanj, kar se še ni primerilo v politični zgodovini Zedinjenih držav.

Demokrati, katerih predstavnik je Roosevelt, se dobro zavedajo močnih propagandnih sredstev nasprotne republikanske stranke. Pristaši čistokrvne anglosaksonske doktrine bodo gotovo vpregli v volivno propagando vse sile, da prepričajo volivce o riskantni, nepraktični, pa seveda »nedemokratični« potezi, ki jo napravijo s tem, če zaupajo še tretjič vrhovno vodstvo držav eni in isti osebi.

Ameriški tisk je ponovno prinesel vesti »iz dobro poučenih« virov, da namerava Roosevelt tretjič kandidirati. Poizkusni balon je vselej izzvenel v mišljenju, da je tretja kandidatura Roosevelta v sedanjih razdrapanih prilikah v svetu muina stvar. Politika Rooseveltove vlade v dveh dobah predsednikovanja je jasna. Po svojem demokratičnem obeležju ni nič drugega kakor nadaljevanje upravnih smernic Lincolnja in Washingtona, ki sta iz priseljenec Evrope ustvarila Novi svet. V duhu te demokracije, ki ne pozna razlike med priseljenecem z Balkana in čistokrvnim Anglosaksonom, je Roosevelt uspel, postaviti pred državljane pozitivno bilanco svojih dveh vlad. Velika pomoč, ki jo je priporil v boju z raznimi trstmi množicam brezposelnih delavcev, ga je napravila popularnega v najširših plasteh naroda. Še večjo zaslombo je dobil Roosevelt v rešitvi aktualnega vprašanja Zedinjenih držav, kjer iščejo republikanci zase največ kritičnega gradiva. Je to vprašanje državljanstva deset in deset tisočev rudarjev in delavcev, ki so zaposleni v rudnikih in na prostem po raznih državah, a so iz kakršnih koli razlogov pozabili zaprositi za ameriško državljanstvo. Tu se je pokazal Roosevelt širokogrudnega državnika in kakor v tej zadevi je tudi v vsem svojem obnovitvenem načrtu ameriškega gospodarstva moral izvojevati trde boje s senatom.

»Čiščenje« republikancev med ameriški državljani daje Rooseveltu samo po sebi velike prednosti v volivni borbi. Agitacija za nove kandidature se je kot uvod v volivno borbo prav za prav že začela. Čeprav še ni uradnih kandidatov in je mnenje Roosevelta glede njegovih tretjih kandidatov še neznano, vendar se zdi, da je večina volivcev zanj. V najslabšem primeru so mu tozadevne ankete pripisale 51% glasov. V domovih stare in nove emigracije vise Rooseveltove slike, delavci ne bodo nikoli pozabili, kaj je sedanjí predsednik dosegel zanje. Prav tako pa mu seveda ne bo ostal dolžan ameriški kapital, ki bo žrtvoval težke milijone, da zruši politiko, s katero je Roosevelt uspešno interveniral proti trustom v korist delavskih slojev.

Predsedniške volitve v Ameriki bodo prišle tedaj v dobi, ko se bo v volji naroda Zedinjenih držav bolj kakor kdaj koli poprej pokazala notranja gonilna sila volivcev. Rezultat bo dosežen v času, ko se bo evropska vojna razvila v novem zamahu in bodo ob enem z našo celino postavljene tudi Zedinjene države Severne Amerike pred težje naloge. Ameriškim volivcem je znano stališče Roosevelta odnosno demokratov do evropske vojne, potegnjene so med njimi in republikanci ločnice, ki v političnem

Odmevi balkanske konference

Navdušeni članki v švicarskem tisku — Zadovoljstvo Italije — Italijanski list o Jugoslaviji

RIM, 7. febr. Havas. Romunski zunanji minister Gafencu je dopisniku agencije Stefani v Bukarešti dejal: »Zadovoljen sem z rezultati balkanske konference in prepričan, da smo storili svojo dolžnost. S tem, da smo konsolidirali mir in red ter nedotakljivost Balkana, smo prepričani, da bomo ne samo interese naših štirih držav, temveč izvajamo tudi politiko, katero so vse sile, ki imajo svoje interese na tem delu Evrope, že prej odobrile.«

ZENEVA, 7. febr. Švicarski tisk prinaša članke in uvodnike o sestanku Balkanske zveze v Beogradu. Še nikoli prej ni pokazala Švica tolikšnega zanimanja za Jugoslavijo in Balkan, kakor zdaj. — Vsa pažnja švicarske javnosti in vsega nevtralnega sveta je usmerjena na Beograd. Nevtralni narodi vidijo v naporih Jugoslavije in Balkana, da ostane izven vojnega spora, močan prispevek k reševanju evropske civilizacije in njenih kulturnih dobrin. Posvetovanja balkanskih državnikov so sprejeta v Švici z velikim zadovoljstvom. »Der Bund« prinaša uvodnik Alfredda Kellera, v katerem naglašja, da balkanska konferenca ni prinesla senzacij. Važno pa je prav zdaj, da so države Balkana manifestirale odločno voljo, da ostanje zedinjene in složne. Objavljajoč uradni komunikacije pravi list, da ni Balkanski sporazum ustvarjen proti nikomur. Glavna točka pogajanj je

pristanek na gospodarsko sodelovanje. Zelo važno je, da balkanske države niti malo niso izpremenile svoje politike do Italije. Vesti, ki prihajajo iz Rima, pričajo o dobrem razpoloženju, ki ga tam goje do Balkana in njegovih prizadevanj za ohranitev mira. Zelo oportuno je, da je Balkanska zveza pod vodstvom Jugoslavije v Beogradu naglasila prijateljsko stališče do Italije, ki je mnogo pripomogla k miru na Balkanu. Za Madžarsko in Bolgarijo veruje Keller, da bosta tudi nadalje ostali lojalni do Balkanskega sporazuma, t. tem bolj, ker obstajajo prijateljski odnosi med Jugoslavijo, Bolgarijo in Madžarsko ter Bolgarijo in Turčijo. V uvodniku naglašja »Courier de GENEVE«, da je rezultat beograjske konference velikega pomena za sedanost in nadaljnji razvoj prilik na Balkanu. List posebno naglašja vlogo jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Cincar-Markovića in jugoslovanske politike sploh, ki si prizadeva za pomirjenje Balkanskega sporazuma z Madžarsko in Bolgarijo. Švicarski listi prinašajo prav tako izjavo predsednika Cvetkovića ob obletnici vlade.

RIM, 7. febr. Ves današnji italijanski tisk prinaša obširne komentarje k beograjskem sestanku držav Balkanske zveze. Listi soglasno priznavajo vrednost balkanskega sporazuma zaradi modre politične nevtralnosti in odločnosti, da se

Balkan zavaruje pred vsakršnim vplivom od zunaj. Posebno pažnjo je posvetil beograjskim posvetovanjem list »Regime Fascista«, ki prinaša članek znanega vojaškega strokovnjaka Mavricija Claremorja. Ko razpravlja o zunanji politiki, ugotavlja, da je bila Italija prva, ki je posegla na Balkan s politiko ravnovesja in mirovno akcijo v sporazumu z Jugoslavijo, za katero priznava, da je brez dvoma najmočnejša sila na Balkanu.

RIM, 7. febr. Današnji »Lavoro Fascista« prinaša fotografijo predsednika jugoslov. vlade Dragiša Cvetkovića in članek, posvečen enoletnemu vladanju, kjer naglašja, da je bil Cvetkovićeve kabinet sestavljen v zelo delikatnih trenutkih za Jugoslavijo. Že svojčas je bila neodložljiva potreba, da se reši hrvatsko vprašanje. Tudi zunanja politika je terjala posebno pozornost. Vlada Dragiša Cvetkovića si je postavila za dolžnost nalogo, da reši notranje probleme države. Dan, ko je bil sklenjen sporazum med Srbi in Hrvati, bo gotovo zabeležen kot važen trenutek v zgodovini Jugoslavije. Rešitev notranjih problemov države je imela odmev tudi v tujini. Jugoslavija je pridobila na vrednosti v mednarodnem svetu. Ta politika je našla razumevanje tako znotraj kakor zunaj države, posebno pa še v Italiji, ki jo vežejo z Jugoslavijo iskrene simpatije in prijateljstvo.

Vojna napetost na Bližnjem vzhodu

PARIZ, 7. februarja. Havas. Po informacijah, ki prihajajo v Rim, ki z največjo pozornostjo zasleduje razvoj dogodkov na bližnjem vzhodu, se Afganistan pripravlja z vso naglico na vojaške dogodke, a tudi v prestolnicah Irana in Iraka vlada prepričanje, da bi se moglo zgoditi, da se vojna razširi na južno obalo Kaspijskega morja. Tako vlada Irana kakor Iraka računa z možnostjo sovjetskega sunka proti Perzijskemu zalivu. Sovjetska zveza bi hotela na ta način zadeti najbolj občutljivo točko velikebritanskega imperija. Ako bi se ta sunek posrečil, bi bila ogrožena tudi angleška zveza z Indijo. Zlasti iranska vlada je silno okrepila svojo vojsko in naročila veliko število letal. V Afganistanu je bila izvršena delna mobilizacija. Italijanski

opazovalci pa pravijo, da sta Anglija in Francija storili že vse potrebno za varnost pred takim eventualnim sovjetskim korakom, zlasti v Siriji in v Iraku.

LONDON, 7. februarja. Havas. Po vestih iz Indije, da je Gandhi imel posvetovanja s podkraljem lordom Lilinghoom o bodoči ustavi Indije, je državni tajnik za Indijo izjavil v zgornji zbornici, da morajo predstavniki obeh domov čimprej sprejeti svojčas dano izjavo indijskega podkralja, ki je že v septembru naglasil, da bo z vojno v Evropi tudi Indija ogrožena. Po angleški ustavi se mora podobna izjava sprejeti v določenem roku in londonska vlada bi morala stopiti v stik z indijsko, da ji v danem trenutku lahko nudi pomoč v vsem, kar bi bilo treba z ozirom na razvoj dogodkov ukreniti.

Selitev galiških in volinskih Nemcev

KRAKOV, 7. feb. DNB. Po končani repatriaciji nemških izseljencev iz Galicije in Volinije ju ugotovljeno, da je v teku 42 dni do 31. januarja prešlo nemško-rusko mejo 118.000 ljudi s 22.000 konji, 1500 govedi in 12.000 vozmi. Osemdeset odstotkov tega življa so prepeljale ruske železnice. Zaradi različnih širin železniških prog so morali izseljenci na meji prestopati in pretovariti svojo prtljago. Izseljenci so nadaljevali pot v 140 nem-

ških vlakih, katerih vsak je imel 10 do 20 vagonov. Ostalih 20% izseljencev je potovalo na lastnih vozih, v največjem mrazu in snegu. Od meje dalje v notranjost so jih potegnili nemški vlaki. Vsak dan je šlo čez mejo povprečno 2800 ljudi. Vsakemu vlakcu je bil dodeljen parni kotel za ogrevanje vagonov v velikem mrazu. Zaradi velikih zametov so morali imeti stroji pluga, da so lahko dospeli dalje v Nemčijo.

Belgija ustvarja vojno mornarico

BRUSELJ, 7. feb. DNB. Belgijska vlada se v zadnjem času prizadeva izpopolniti svojo vojno mornarico. Po vojni je obstajala belgijska vojna mornarica iz ene ladje »Cinia«, ki so jo prevzeli od Angležev in preuredili. Zdaj gradijo majhno križarko s 3000 tonami, ki bo spuščena v morje pod imenom »Philippe d'Ar-

tefeld«. Deset bojnih čolnov, ki imajo hitrost 20 vozlov, so postavili od početka sedanje vojne v patrolno službo in za iskanje min vzdolž belgijske obale. Čolni so oboroženi z enim topom in strojnicami. Nakupili so še nekaj hitrih čolnov, v Italiji je pa Belgija naročila 10 modernih torpednih čolnov.

Gospodarsko razsulo v Sovjetski zvezi

MOSKVA, 7. februarja. Stefani. »Pravda« javlja, da je v dokumentih dokazano pravo razsulo, ki vlada v komisariatih raznih panog sovjetske industrije. V oblasti Altaja je n. pr. poljedelstvo v obupnem pogledu sicer niso daleč vsaksebi, bodo pa odločujoče važnosti za nadaljnje smerice zunanje politike USA.

Zedinjene države bodo tedaj imele letos novega predsednika. Od njega bo mnogo, prav mnogo zavisno, kako se bo v bodoče razvijala usoda evropske vojne, z njo pa tudi bodočnost Starega in Novega sveta.

stanju. Nobenih ukrepov ni, ki bi naj to stanje izboljšali.

USODA DVEH IRSKIH TERORISTOV

LONDON, 7. feb. Havas. Intervencija visokega komisarja za Irsko v korist dveh na smrt obsojenih Ircev ni imela uspeha. Takoj po konferenci z angleško vlado je visoki komisar Dalenty govoril po telefonu z De Valero. Trdi se, da bosta Irca Barneo in Ricards obešena danes ob 9. v jetnišnici Birminghama.

AVENOL V HOLANDIJI

AMSTERDAM, 7. febr. Reuter. Generalni tajnik ZN Avenol je obiskal holandskega ministrskega predsednika in zunanjega ministra.

Saradžoglu v Sofiji

SOFIJA, 7. februarja. Stefani. Turški zunanji minister Saradžoglu je bil včeraj v avdienci pri bolgarskem kralju Borisu, nakar se je sešel z ministrskim predsednikom in z zunanjim ministrom Klosevanovom. Ta konferenca se je nadaljevala in zaključila popoldne. Saradžoglu je ob tej priliki poročal o razpravi o bolgarskih zadevah na balkanski konferenci v Beogradu.

Poliske izgube tri milijone

LONDON, 7. febr. Havas. Diplomatski urednik »Yorkshire Eveninga« piše, da je bila na zadnjem sestanku zavezniškega sveta v Parizu razprava tudi o Poljski. Ugotovili so, da je Poljska v vojni z Nemčijo izgubila tri milijone ljudi, ki so padli v bojih, umrli zaradi raznih bolezní ali pa bili kazensko obsojeni na smrt.

V Franciji šest in pol milijona vojakov

LONDON, 7. februarja. Ass. Neki član vrhovnega francoskega vojnega sveta, ki se mudi v Londonu, je izjavil, da ima Francija 6 in pol milijona mož pod orožjem. Na meji je postavljenih nad 18 milijonov metrov žičnih ovir.

Žrtve pomorske vojne v zadnjih treh tednih

LONDON, 7. feb. Reuter. V zadnjih 14 dneh je bilo potopljenih skupaj 72.000 ton angleških in nevtralnih ladij. Nemci trdijo, da so jih potopili 200.000 ton. V zadnjem tednu je bilo potopljenih za 20.000 ton angleških ter za 17.500 ton nevtralnih ladij. Angleške ladjedelnice izdelajo na teden za 20.000 ton novih ladij.

JAPANSKO-ANGLESKI SPORAZUM

LONDON, 7. febr. Ass. Dosežen je sporazum med Anglijo in Japonsko v aferi »Ašama Maru«.

VELIKI SNEG V ANGLIJI

LONDON, 7. februarja. Reuter. V Veliki Britaniji je zapadel sneg, kakršnega že dolga desetletja ne pomnijo. Mnogi deli države so odrezani od središč, ker so vse prometne zveze ustavljene. Tudi brzojav in telefon je na mnogih krajih pretrgan.

Vremenska napoved. Prevladovalo bo oblačno vreme. Temperatura se ne bo znatno spremenila. Včerajšnji maksimum je znašal plus 1,3, davi —0,8, opoldne pa 0,1. Padavin od sinočnjega snega je bilo za 2,6 mm.

Borza. Curiah, 7. feb. Devize: Beograd 10, Pariz 10,07, London 17,8725, Newyork 446, Milan 22,51, Berlin 178,70, Sofija 3,30, Budimpešta 86,50, Bukarešta 3,30.

Dve načelno važni stališči

Kaj prej: volitve ali notranja preureditev države?

Poleg razgovorov o koncentraciji skupin radikalne stranke ter možnosti ustanovitve Jugoslovanske radikalne stranke, ki naj bi se z njo spojil tudi sedanji del slovenske JRZ ter eventualno Jug. ministra dr. Kulenovića, je v ospredju ministra dr. Kulenovića, je v ospredju našega notranjepolitičnega življenja zlasti vprašanje, ki dobiva že načelni značaj. Gre za določitev vrstnega reda: ali prej volitve, ali prej dokončna preureditev države na podlagi sporazuma od 26. avg. 1939 in njegovih konsekvenc.

Podoba je, da je prvo vprašanje — koncentracija radikalne stranke v zvezi z JRZ — prišlo z dnevnega reda. Glavni odbor radikalne stranke na čelu z Aco Stanojevičem je svoje stališče jasno povedal — stranka ostane, kdor hoče, naj gre z njo, toda priznati mora njena načela in vodstvo. Torej nobene koncesije, ki so tako običajne pri sporazumih. Akcijo zbiranja radikalov vodi stranka naprej. Kaj bo storila JRZ, ki ji je zelo neprijetno tudi znano stališče dr. Kulenovića o avtonomiji Bosne in Hercegovine, trenutno še ni jasno.

Za dokončno preureditev države v smislu sporazuma je postalo izredne važnosti vprašanje ali prej volitve, ali prej preureditev. Beograd je tozadevno povedal svoje, Zagreb svoje. Beograd je za preureditev, dočim zahteva Zagreb najprej volitve in šele nato dokončno preureditev. Polemika z obeh strani je pokazala vprašanje v dovolj živi luči, tako da je nastalo iz vsega dvoje važnih načelnih stališč. Slovenski del JRZ se je priključil beograjskemu stališču, sicer pa v Sloveniji to vprašanje še ni stopilo na dnevni red, vsaj javno ne, kar pa bo bržčas neizogibno.

Stališče Beograda je spričo tendenc iz Bosne in Hercegovine, nerazčiščenega položaja v Vojvodini ter nejasnosti ne-

katerih srbskih strank razumljivo. K temu prišteva Beograd še zunanjepolitični položaj. Prav tako razumljivo pa je tudi stališče Zagreba, ko dosleden demokratičnim načelom zahteva, da bodi pri preureditvi merodajna volja ljudstva oz. njegovih zastopnikov, ki si jih bo ljudstvo izvolilo po že v sporazumu obljubljenem novem volivnem zakonu. V tej zvezi je dr. Maček reagiral na sklepe glavnega odbora JRZ, ki se zalaga prvenstveno najprej za preureditev države z znano izjavo, da zanj »mnenje JRZ ni merodajno«, ker ni sklenil sporazuma z JRZ, ampak s Cvetkovičem kot predsednikom vlade in mandatarjem krone. To izjavo je nato potrdil tudi predsednik vlade Dragiša Cvetković. Zahtevo po volitvah utemeljuje Zagreb s tem, da bi bila dokončna preureditev države pred volitvami v nasprotju z duhom sporazuma, s katerim teritorialno vprašanje ni bilo definitivno rešeno, ampak prepuščeno volitvam, ki naj bodo resnični izraz ljudske volje. Vprašanje preureditve države je tako važno, da morajo o njem odločati pravi in legitimni zastopniki naroda. Zagreb pa odreja JRZ to legitimacijo. Razvoj, ki ga bosta prinesli obe stališči, se mora pokazati v kratkem.

Kako se je opredelil slovenski del JRZ, smo že uvodoma povedali. Zagrebu stališče slovenske JRZ ni po volji, o čemer je pisal »Hrvatski dnevnik«. Kar tiče same preureditve je zadeva za Slovenijo zelo enostavna, ker ni nobenih delikatnih teritorialnih težkoč, kakršne obstajajo med Srbi in Hrvati. Zakaj se je odločila slovenska JRZ za beograjsko stališče, je lahko razumeti. Ostale slovenske skupine za enkrat še molčijo. Ne da bi se spuščali v presojo, ali je stališče JRZ prav ali napak in ali odgovarja volji in željam vsega slovenskega naroda, moramo pa vendar na tem mestu

opetovano ponoviti, da je končna preureditev države brez vsakega dvoma vsega naroda. Zato je nujno, da pri tem sodeluje ves narod po svojih zastopnikih in v duhu načel, ki jih je postavil sporazum. Le na ta način bo slovenski narod vstopil v novo razdobje svojega življenja enoten in složen v tako važnem vprašanju, ki ni navadna politična demonstracija, ampak zaključek za dolgo dobo in za bodočnost.

-ž-

O svobodi tiska

»Brez svobodnega tiska nima pomena, govoriti o svobodnih volitvah. Zdi se pa, da bi ga radi nekateri preprečili s sklicevanjem na zunanje-politični položaj. Povedali smo že, da se ta pomislek upošteva lahko na ta način, da naj bi bila svoboda tiska omejena v zunanjepolitičnih stvareh, v notranjepolitičnih pa naj bi take omejitve ne bilo. S tem bi bili vsi resni pomisleki zoper novodoben tiskovni zakon brez osnove, če bi pa kdo le še hotel omejitev, bi samo dokazal, da mu za svoboden tisk sploh ni.« Tako piše »Slovenija« od 2. t. m.

Za nevtralnost do skrajnih mej!

POMEMBNA IZJAVA DR. MAČKA DOPISNIKU »PETIT PARISIEN«

Veliki pariški dnevnik »Petit Parisien« prinaša razgovor dopisnika s podpredsednikom vlade dr. Mačkom, ki mu je med drugim naglasil: »Sporazum med Hrvati in Srbi in ima svoj smisel in globok značaj v dejstvu, da je realiziral teoretično popolno enakost med obema narodoma, med Hrvatsko in Srbijo. Doslej je realiziran del te teoretske enakopravnosti. Samo od nas je odvisno, da dobe

Hrvati in Hrvatska mesto, ki ji v okviru jugoslovanske države pripada tako po številu kakor kulturni in gospodarski organizaciji. V vladi je popolna enodušnost, ki jo deli ves narod: Srbi in Hrvati. To pomeni, da moramo ohraniti nevtralnost do skrajnih mej. Nalogo imamo, da storimo vse, da se izognemo vmešanju v spore, ki so izbruhnili v Evropi.«

»HRVATSKA STRAŽA« PRIPOROČA »SLOVENCU«

ki se je šestokrat pozabaval s hrvatskim vprašanjem ter med drugim pisal »Mi nikjer ne nastopamo proti Hrvatom, ampak iskreno želimo njihove pomoči, da se uresničijo tudi naše zahteve«, naj Slovenci spremenijo svoje zadržanje do Hrvatov. Dobesedno pravi »Hrvatska Straža« naslednje: »Nam je zelo ljubo, kar posebno naglašamo kot katoliški list, da iščejo Slovenci pomoči pri Hrvatih. Vendar pa poudarjamo, da morajo Slovenci v tem slučaju spremeniti svoje zadržanja

nje do Hrvatov.« Da velja to priporočilo za slovenski del JRZ, iz pisanja HS ni razvidno.

PARIŠKO PREDAVANJE O NAŠEM FEDERALIZMU

V pariškem »Svobodnem kolegiju« za socialne nauke je nedavno predaval Charles Brun o novem federalizmu v Jugoslaviji. Predavatelj je izčrpno obdelal našo novejšo politično zgodovino ter se z jugoslovanskim primerom poslužil za znanstveno propagando resne federalistične misli v Evropi.

Zadovoljna bo tudi opozicija

V zvezi z niško izjavo, ki jo prinašamo na drugem mestu, je predsednik vlade dal novinarjem na vprašanje glede krožečih verzij o latentni krizi vlade sledečo izjavo:

»Odnosi v vladi so čisto korektni, zlasti glede sodelovanja s Hrvati, kar se je moglo videti iz nekaj zadnjih izjav dr. Mačka.«

Na vprašanje glede volivnega zakona in zakona o društvih, posvetih in shodih je predsednik vlade izjavil:

»Volivni zakon je sprejet soglasno in bo popolnoma zadovoljil želje opozicije. S samim volivnim zakonom bo urejeno tudi zelo važno vprašanje političnih strank, ki spadajo v področje zakona o združenjih. Tu se je na najširši osnovi prečistil pojem, kaj je stranka in če ji je potrebno posebno dovoljenje oblasti. Iz te

ga se izvzema samo edina stranka, ki je bila prepovedana že prej po zakonu in to je komunistična stranka. Vsi krogi želijo, da potom pravnih narodnih predstavnikov pride do popolne ustatitve države. Toda to ni odvisno samo od nas. Tukaj so važni številni činitelji, med njimi še prav posebno mednarodne razmere, ki bodo odločilne za naše sklepe. Eno pa je gotovo: Nihče ne želi rušiti ali zavirati poskusa pravilne in popolne ustatitve.«

Koncentracija zasebnega kapitala v Beogradu

Po statistiki »Jug. Kurirja« posnemamo, da je bilo lansko leto ustanovljenih v naši državi 58 novih delniških družb s skupnim kapitalom 136.1 milijona dinarjev. Od skupnega števila novih družb ima kar 48 družb s kapitalom 130.5 milijona din sedež v Beogradu. Po številu novih družb odpade torej 72.41% na Beograd, po kapitalu pa celo 95.8%. Boj jasno kot ta statistika pač nobena okolnost ne more pokazati, kako se v naši državi čedalje bolj koncentrira zasebni podjetniški kapital v Beogradu, ki je postal nekako centralno središče, iz katerega se vodi in upravlja gospodarstvo in naša gospodarska politika. Ali je taka koncentracija skupnemu gospodarstvu v korist ali v škodo, to je vprašanje, ki že dalj časa pereče razjeda naše razmere. Vsekakor je to pojav, ki da mnogo misliti, zlasti obrobim pokrajinam, ki so spričo centralizma utrpeli v 20 letih nepopravljivo škodo.

V zadnjih letih je nešteto družb in podjetij preneslo svoje sedeže iz perifernih pokrajin v Beograd. Nekatere pa so se kar v celoti preselile v območje Beograda, ne meneč se za katastrofalne posledice, ki jih spričo tega doživi dotična pokrajina. Slovenija ima takih izkušenj že več kot preveč. Beg kapitala in celih podjetij v območje državne prestolnice ima seveda več razlogov, med njimi zlasti 1. varnost kapitala, 2. fiskalne ugodnosti in 3. intervencijske ugodnosti.

Slednje so v centralistično usmerjenem gospodarstvu in konkurenčni borbi izredne važnosti.

Pojav, ki nam ga tako živo prikazuje lanskeletna statistika, je s stališča obrobim pokrajin, med katere spada tudi Slovenija, silno nezdrav, ker slabi gospodarsko silo dotične pokrajine. Seveda ni moči oporekati dejstvu, da je v Beogradu fiskalna obremenitev mnogo miljejša kot v obrobim pokrajinah, toda upoštevati je treba, da majhen beograjski teritorij spričo koncentriranih kapitalov in številnih podjetij laže odmerja nižjo fiskalno obremenitev, ne da bi v primeri z drugimi pokrajinami trpel na svojih dohodkih. Siromašne in pasivne pokrajine imajo manjše in slabotnejše fiskalne možnosti, zato je odstotek obremenitve v primeri z obremenitvijo na beograjskem teritoriju dosti višji. To nesorazmerje je precej krivo bega kapitala in podjetij na varnejši in fiskalno znosnejši beograjski teritorij, da drugih razlogov niti ne upoštevamo. Tozadevno bi bilo treba postaviti vso fiskalno politiko na demokratično osnovo, ki bi ne dopuščala tako velikih razlik, kot jih imamo med posameznimi pokrajinami v državi, ko si nekatere pokrajine z visokimi fiskalnimi obremenitvami tako rekoč izpodkopavajo svojo gospodarsko bodočnost. Priznati je namreč treba, da so različne 120 do 150% doklade pravcati absurd. Tu je seveda nad vse važen moment

pravične razdelitve. Če bi na priliko Slovenija sprejemala vsaj 80% tistega, kar prispeva v centralno blagajno, bi bila lahko njena samoupravna in občinska fiskalna obremenitev mnogo nižja in znosnejša.

V razmerah, ko je zasebni kapital več ali manj svoboden, je seveda popolnoma naravno, če beži izpod večjega pritiska k manjšemu. Le redki so kapitali, ki bi se ozirali na druge okolnosti. Kapital in podjetje ne preneseta sentimentalnosti, zanju velja gladek in jasen račun o rentabilnosti. Zato nas ne smejo presenečati primeri, ko se celo domače slovensko podjetje zateče v ugodnejše beograjske razmere. Ker pa smo kot drobna kmetiška in delavska pokrajina čimbolj zainteresirani na čim večjem razvoju in delavnosti industrije, je povsem naravno, da tem glasneje zahtevamo tako fiskalno ureditev ter porazdelitev dohodkov, da bomo zlasti vsaj domačemu podjetniškemu kapitalu omogočili delovanje. Vprašanje je posebno važno z ozirom na skorajšnjo in že težko pričakovano notranjo ureditev države, kjer se po napak rešenem vprašanju lahko pokaže favorizacija gospodarsko-industrijske delavnosti v še ostrejši luči, če si posamezne pokrajine ne bodo znale pravočasno zagotoviti gospodarske enakopravnosti, ki je velevažen barometer sleherni investicije kapitala.

Sestanek Cvetković-Stanojević

Včeraj je predsednik vlade Cvetković obiskal v Nišu šefa radikalne stranke Aco Stanojevića ter imel z njim daljšo konferenco, kar dokazuje, da pogajanja med radikalno stranko in JRZ vendarle niso docela prekinjena, kljub odločnemu stališču radikalov. Po sestanku je Cvetković med drugim izjavil novinarjem, da je njegov obisk pri Stanojeviću seveda veljal razgovorom o skupnem delu v vprašanju združitve radikalov. »Jaz ne mislim hoditi po isti poti kot razne delegacije in deputacije, ki so dajale izmišljena tolmačenja. Na glavne probleme gledava jaz in Stanojević popolnoma enako, če je pa pri tem še dobra volja, potem se bo vse dobro uredilo. Razgovore vodim direktno jaz. Vse druge izjave o tem vprašanju za mene niso merodajne.«

Aco Stanojević pa je časnikarjem potrdil sestanek s Cvetkovičem ter rekel, da mu je Cvetković obrazložil nove predloge za združitve. Prosil pa je Cvetkovića, naj mu predlože dostavi pismeno, da jih bo lahko proučil in sprejel s svojimi sodelavci potrebne sklepe. Iz te izjave je torej posneti, da je Cvetković prišel z novimi predlogi, ko radikalna stranka prvih ni sprejela.

Novice

Delo Prekmurskega muzejskega društva

Prekmursko muzejsko društvo je imelo v nedeljo dopoldan v soboški osnovni šoli občni zbor. Odprl in vodil ga je predsednik g. Franjo Gumilar, šolski upravitelj iz Lipovec. Iz poročila je bilo razvidno, da je v preteklem poslovnem letu društvo posebno v materialnem pogledu napredovalo. Prej neurejena knjižnica je bila prenešana iz Črenovec v Soboto, kjer so jo uredili ter je dostopna interesantom. Banska uprava je odredila letno 5000 din podpore za društvo, ki je dobilo tudi svoj začasni lokal v osnovni šoli. Blagajniško poročilo je podal g. Mirko Štubelj, o stanju knjižnice g. Bela Horvat, za revizijski odbor pa je predlagal razrešnico župan g. Ferdo Hartner. Društvo je svoje premoženje uredilo ter dvignilo. Gotovine v denarju je okrog 9000 din, z letošnjo podporo banske uprave bo narasla na 14.000 din, s čimer se bo izpopolnila predvsem študijska knjižnica, inventar in izvedla nekatera raziskovalna dela. Knjižnica sicer še ni zbrana popolnoma vsa v Soboti, je pa bila v preteklem letu razširjena z novimi nakupi in daritvami. Tudi arhiv in numizmatična zbirka vsebuje nekaj pravih dragocenosti. V minulim letu je odbor pregledal cerkev v selu in gomile pri Motvarjevcih, ki bodo letos razkopavane. Razstava tiska čaka na odkritje spomenika prekm. književnikom, s katerim bo prirejena istočasno. Najino potrebni so novi prostori, zato bo naprošena občina Sobota, da odstopi v muzejske svrhe grajsko kapelico in zakristijo po primerni adaptaciji za lokal

arhiv in knjižnico.

Pri volitvah se je upoštevala posebno nujnost, da je najožji odbor v Soboti ali v bližini. Poleg odbora pa so se izvolili tudi različni strokovnjaki v širši odbor, da bodo pri roki odboru pri raznih strokovnih vprašanjih in podobno. Predsednik je ponovno Franjo Gumilar, podpredsednik Bela Horvat, tajnik prof. Janko Liška, blagajnik Mirko Štubelj, knjižničar prof. Mirko Ravtar. Za splošni muzej skrbi prof. Šijanec, za arhiv pa prof. Hočevnar. V revizijskem odboru sta župan Ferdo Hartner in katehet Ljudež Šoštarec, v širšem odboru pa: prof. V. Novak, prof. J. Maučec, Mirko Kokoli, Nace Baša, slikar K. Jakob, arhitekt Fr. Novak, gradbenik St. Sraka, prof. Fr. Bašev, kaplan A. Darvaš, nadz. E. An-

tauer.

V programu za bodoče leto je predvsem izpopolnitev zbirke in knjižnice, raziskovanja na terenu, razstava tiska in podobno. Društvo je namenjeno raziskovanju vseh dejstev, ki so oblikovala zavest prekmurskega ljudstva ter vsega, kar je v zvezi s preteklostjo in tudi sedanjostjo Prekmurja. V ta namen hoče koncentrirati in urediti čim več pripomočkov za tak studij v Soboto, da bodo dostopni tudi javnosti. Letos bo društvo organiziralo tudi javna predavanja v Grajskem kinu, ki bi naj počasi nadomestovala tudi ljudsko univerzo. Za začetek bodo organizirana predavanja dr. Mesenela, dr. Zwitter, prof. Baša itd. Novi odbor ima po svoji sestavi vse pogoje, da prenese delo društva tudi na širšo javnost ter jo v polni meri zainteresira.

Predlog k banovinskemu proračunu

Iz poročila »Večernika« je razvidno, da so pri kmetijskem oddelku odpadli prispevki za nabavo sesalk in ureditev gnojšč, kar je za zapostavljene pohorske in štajerske kmete obsojanja vreden primer. V prvi vrsti bi bilo treba podpreti in okrepiti steber kmetijstva in živinoreje ob severni meji. Takega prepričanja sem, pa tudi moji stanovski tovariši so enakega mnenja, da se kmetijstvo in živinoreja uspešno razvijata le z dobre urejenimi in potrebnimi napravami, kar sem se prepričal ob priliki poučnega potovanja pred dvema letoma.

V okrajih bivše Kranjske imajo tamkajšnji kmetje že zdavnaj urejena gnojšča, silose, ker so bili deležni pomoči iz banovinskih pomožnih fondov. Napredek uspešne živinoreje, kakor tudi že obstoječih pašniških, mlekarških in sirarskih zadrug v teh okrajih je pripisati največ dobro urejenim gospodarskim napravam.

Upamo, da bomo deležni tudi pozabljeni pohorski kmetje vsaj v letošnjem novem banovinskem proračunu postavke o nabavi prepotrebnih naprav.

Posestnik iz Vuzenice.

Tri leta za razbojniški napad

Pred velikim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča, ki mu je predsedoval predsednik kazenskega senata dr. Turato, se je moral zagovarjati zaradi razbojniškega napada 32-letni zidar Franc Stepišnik iz Tibole pri Sv. Marjeti niže Ptuja. Stepišnik je lani avgusta zidaril pri posestniku Jakobu Vesenjaku. Po končanem delu mu je Vesenjaku plačal zaslužek, nekaj pa mu je ostal dolžan. Ko je prišel Stepišnik za nekaj dni znova k hiši, mu je Vesenjaku izplačal še ostanek 426 din. Po poravnem računanju sta odšla možakarja k sosedu na jabolčnik. Ko sta se pa vračala od sosedu skozi zamošanski gozd — bilo je zadnjega avgusta lani — je Stepišnik iznenada navalil na Vesenjaka, potegnil iz njegovega žepa nož in zavpil: »Kar

tiho, če ne te zakoljem, moli kesanje!« Obenem pa je oropal Vesenjaka vsega denarja, ki ga je imel pri sebi, in sicer 1200 din gotovine.

Stepišnik je pred sodiščem zanimal roparski napad, vendar pa ga je sodišče spoznalo za krivega ter ga obsodilo na 3 leta težke ječe in na tri leta izgube častnih državljskih pravic. Stepišnik je kazen sprejel.

DVA MESECA POGOJNE KAZNI ZA SMRTNO NESREČO

Oktober lani je 21letni trgovski pomočnik Nikolaj Urbanec iz Slovenske ulice v Mariboru zavozil na cesti blizu Limburša z osebnim avtomobilom v pešca Antona Šauperla. Nesreča je bila usodna. Avto se je zaletel v Šauperlovo glavo in pogljal Šauperla s ceste, da si je zlomil obe nogi ter se strahovito obtolkel; Šauperl je na posledicah nesreče umrl. Urbanec je moral na zatožno klop ter se zagovarjati zaradi malomarne vožnje. Sodišče ga je obsodilo na 2 meseca strogega zaporja in pogojno za dobo treh let.

KAJ JE S PRAVOSLAVNO KAPELO V SOBOTI?

Pred kakimi petimi ali šestimi leti se je vršila tudi v Soboti akcija za zgradbo pravoslavne kapele. Pravoslavni sicer Sobota nima dosti. Razen vojaštva bi menda mogli presteiti vse na prste. To je bilo v dobi, ko se je vršila podobna akcija tudi drugod po Sloveniji. V Soboti so dajali precej velike vsote, ki so pri mnogih znašale po več tisočakov. Dajali so katoliki, evangeličani in izraeliti. Uspeh akcije je predvsem zaslug initiatorjev in zbiralcev, ki so zavzemali v Soboti važna mesta. Imena darovalcev in vsote so tedaj prinašali tudi časniki. Govorilo se je že tudi o zemljišču, kjer naj bi kapela stala. Prišla pa je sprememba političnega stanja. Iz Sobote je odšel tudi glavni iniciator žand. major g. Narančič. Zadržal leta pa se ni nič več slišalo niti o akciji niti o tem, v kake svrhe je šel nabrani denar. Če se ne bo gradila v Soboti pravoslavna kapela, bi morebiti bilo primerno obrniti nabrani denar v kake druge svrhe, posebno humanitarnega značaja.

o. Tekstilna industrija v Sloveniji je januarja že drugič zvišala mezde svojim delavcem. Prvo zvišanje je znašalo 10 odst., drugo pa 25 para na uro ali 6 odst.

o. Uduroženje rezervnih podoficirjev. Poverjeništvu za slovenjegraški okraj je prevzel Drago Bradac, uradnik bolnišnice. Pozivajo se vsi podoficirji, da se včlanijo in izpolnijo pristopnice, ki se dobe pri poverjeniku.

CELA VRSTA LIKVIDACIJ ZARADI PREVEČ LIKIH DAVKOV

Zaradi novih davčnih reform so sklenile likvidirati mnoge družbe z omejeno zavezo. »Službeni list« objavlja likvidacijo 10 družb z omejeno zavezo iz Slovenije. Vse te tvrdke se spreminjajo v samostojne ali pa v trgovske družbe.

n. Za novega generalnega ravnatelja drž. železnice je imenovan inž. Milan Jojič, dosedanjemu pomočniku generalnega ravnatelja inž. N. Djurića, ki je bil upokojen.

n. Rumunski državnik v Dubrovniku. Te dni je prispel v Dubrovnik bivši predsednik rumunskega senata univ. prof. Ilija Dorianu. Pregledal bo tamkajšnji arhiv v svrhu neke znanstvene razprave.

n. Mož in žena stara skupaj 20 let. V Kosovski Mitrovici sta se te dni »poročila« po starem krajevnem običaju 11-letni Šaban Redžep in 9-letna Selma. Ko so oblasti zvedele za to nenavadno poroko, so poklicali najmlajši par in njune starše pred sodišče.

n. 16-letno ženo je po neki veselici ubil ljubosumni Andrija Nikolić iz Kragujevca. Ker je bil strasten kvartopirec, ga je mlada žena zapustila, kar pa je postalo zanjo usodno.

n. 105 letni Medmurec Mijo Podvez je te dni umrl v okolici Čakovca. Bil je najstarejši Medmurec.

n. 10.000 volkov povzroča prebivalcem v Južni Srbiji velike skrbi, ker resno ogrožajo njihovo življenje in živino. Volkovi napravijo letno okoli pet milijonov din škode.

n. Tuzlanska bolnišnica je skoraj popolnoma zgorela. Bolnike so v zadnjem trenutku rešili iz gorečega poslopja. Škoda znaša okoli pol milijona din.

n. S tisočaki je zakurila kmetica Franca Komisarovičeva v okolici Djakova. Zakurila je v peči, kamor je gospodar skril 12.000 din.

n. Čelvorke je rodila 37 letna delavčeva žena Rozalija Paulika iz Retvale pri Osijelu. Novorojenčki so skupno tehtali 1.15 kg.

„Gruda“

Izšla je prva številka 17. letnika »Grude«, mesečnika za kmetško prosveto. Vsebinska lista, ki ga piše in polni kmetška mladina sama, je zanimiva in naša. Kot tak je list verno zrcalo razgledanosti in inteligence naših kmetških fantov in deklet, ki se zbirajo okrog svoje kmetške organizacije. Leposlovne prispevke so napisali za to številko Jože Kresnik (pesem), Jože Danev (pesem), Izidor Koro-

bač (živahen opis fare Sv. Antona) in Ivan Nemeč, ki je začel priobčevati povest »Srečo v valovih«, ki je zajeta iz kmetškega življenja nekje v bližini Sombora; zaključuje pa leposlovni del številke Gerželjev prevod Knapove »Pustzke«, v kateri češki avtor neverjetno primitivno in sočno riše naselitev kolonistov. Članke so prispevali J. Tomažič, Dašek, ki piše o krizah, Nemeč, Šebjanič in drugi. — »Gruda« izdaja Zveza kmetških fantov in deklet v Ljubljani, Pražakova 11.

o. Pustni terek je tudi soboške ulice močno razgibal. Posebno pozornost je vzbujala povorka iz Markišavca, ki je predstavljala udeležence »Borovega gostivanja«. V Markišavcih se namreč letos ni poročil niti en par. Sprevod, ki je prišel v Soboto, je bil številčen ter ni manjkalo v njem nobene pomembne osebe vse do »farara« in »zdravnika«. Radi prevelikega navala pustnih maškar so tudi letos bile trgovine zaprte.

o. 4 mesece zaporja je dobil pred mariborskim okrožnim sodiščem tesar Josip Pokrov iz Prevalj, ker je kričal nemogoče reči, ko so ga granicarji prijeli pri prekrčenju meje.

o. Smrtna nesreča. V soboto je posestnik Jožef Senekovič v Trsteniku v Slov. goricah zapazil, da je pod težo južnega snega pričelo pokati tramovje ostrejša na gospodarskem poslopju. Odšel je s svojim hlapcem na podstrešje, da bi podprl slabše tramovje. Nenadoma pa se je strešni stol zrušil in pokopal Senekoviča, ki je obležal mrtev med tramovjem; hlapec pa se je rešil s skokom v pritičje. Senekovič pa s pohabljenim nogom ni mogel skočiti.

Jubilej prleškega narodnega običaja

Vsem onim, ki so se lansko leto udeležili narodnega festivala v Mariboru, je še gotovo v lepem spominu nastop skupine iz Sv. Jurja ob Ščavnici, ki je pokazala običaje iz biserjanskega štrjaka. Ker te dneve naši dnevniki poročajo o raznih plesnih prireditvah, ki se vršijo po mestih, ni odveč, da se tudi omeni, da so vaščani vasi Biserjane slavili 85. letnico svoje tradicionalne prireditve, znane pod imenom biserjanski štrjak (štrjak predstavlja sod vina, ki drži okrog 150 l vina in ki ga vaščani skupno spijejo). Bilo pa je takole:

Že pred tednom se je izvršil posvet vaških odličnikov, ki je odločil, da se bo letos vas izjemoma sestala k slovesnosti že pred pustom in to na Svečnico zvečer. — Glavni razlog, ki je narekoval ta sklep, je bila bojazen, da bi sklepi balkanske konference v Beogradu spremenili vojno v mir in bi radi tega štrjak moral na pust odpasti, kar bi povzročilo pri vročerkovnih Biserjancih nezadovoljstvo, ki pa v teh časih ni v interesu vaše vlade. — Ker tudi nobeden od vaških mladih gospodarjev, ki so bili dolžni dati v tem letu štrjak, ni hotel izpolniti te svoje obveznosti z izgovorom, da mu gorica ni dovolj obrodila, je vaška dav-

čna oblast navrgla na vaščana 12 dinarjev davka, ki je omogočil slovesnost. — Kot dobri državljani biserjanske ljudovlade, v kateri vladajo stoddotna sloga, vzajemnost in ljubezen in v kateri sta bik in »rusa« strah in trepet za podanike, so se vsi sklepu vaških odličnikov pokorili in pravočasno plačali naloženi davek brez vsakega rubeža.

Večer na Svečnico je resnično pokazal, da so vaščani vdani svojim voditeljem. — Na štrjak so prišli vsi, razen onih, ki jih je vinski duh že preko dneva omanil in jim tako onemogočil prisostvovanje na slavnosti.

Domačin večera vaški velikan gospod Sinko Jakob je ljubeznivo sprejemal goste, želeč jim dosti zabave. — Ko so bili vsi vaščani zbrani, sta sledila govora domačina in njegovega prijatelja gospoda Ljudevita Ivanjšiča. Oba govora sta končala z upanjem, da bo drugo leto še lepše, kakor bo letos. Vaška godbenika sta skrbela za polko in valček, stari vaški gardisti Šanti Anton, Kreft Anton, Brumen Miha in drugi pa so kazali mladini običaje štrjaka, med katerimi je zlasti »metanje ključa« povzročalo veselje, pri neizmučenih »metalcih« pa bunke na glavi. Nastopila je tudi »rusa«, ki jo

je jezdil poveljnik vaškega dragonskega regimenta in ki je hotela s svojim dolgim gobcem spiti vse vino.

Posebnih nevšečnosti na štrjaku ni bilo, v kolikor pa so bile, so to bile biserjanska vsakdanost, ki so le spopolnile spored slavnosti.

Štrjak se je zaključil v soboto popoldne, ko so vaški odličniki smatrali, da je dovolj zabave in da doma že otroci od dolgočasia jokajo, krave pa mukajo v prazne jaslje. Zaključek pa je bil tudi potreben zato, ker v sodu bilo je prazno dno...

Vaščani so se razšli, eni radi, drugi neradi, vsi pa s sklepom, da se drugo leto štrjak ne sme začeti v petek, ker je to slab začetek, ki prehitro spremeni vino v vodo. Poudariti je tudi treba, da so vsi vaščani zapuščali svojo prireditev v treznem položaju in so se vračali domov vsekakor v drugačnem stanju, kakor nekateri Mariborčani v nedeljo zjutraj iz elitne redute.

Naj mi Biserjanci oprostijo, da sem jih ovekovčel v »cajtingah«, toda ker me niso pustili kot nasprotnika zlahtne vinske kapljice do besede na štrjaku, sem to tu storil v čast in slavo biserjanske vasi, ki je vzor vaše sloge. vk.

Maribor

Ob slovesu dr. Iva Šorlija

Danes zvečer se poslovi Umetniški klub v Mariboru od svojega dolgoletnega predsednika in sedanjega častnega predsednika, pisatelja dr. Iva Šorlija, ki odhaja te dni na svoje novo notarsko mesto v Kranj. Z njim odide iz Maribora markantna osebnost, ki je stala vedno v ospredju našega kulturnega in zlasti umetniškega delovanja ter sredi narodne slovenske družbe, ki bo Šorlijevo odsotnost težko pogrešala.

Dr. Ivo Šorli je služboval in deloval kot Tolminec, ožji rojak pisateljev dr. Ivana Preglja in Franceta Bevka, do prevrata na Primorskem, od koder je prišel najprej v Šmarje pri Jelšah, nato pa v Maribor. Tu je s pokojnim generalom in pesnikom Rudolfom Maistrom dal prvo iniciativo za združitev mariborskih književnikov v Literarnem klubu, katerega je vodil najprej kot poslevodeči podpredsednik in nato predsednik ter ustvaril s tem podlago za poznejšo ustanovitev sedanjega Umetniškega kluba, reprezentativne organizacije vseh slovenskih umetnikov na ozemlju bivše mariborske oblasti. Že na ustanovnem občnem zboru Umetniškega kluba je bil soglasno izvoljen za njegovega predsednika, ko je pa pred dvema letoma zaradi prezaposlitve drugod to mesto odložil, ga je klub izvolil za svojega dosmrtnega častnega predsednika in člana. Kot član in predsednik je dal mnogo plodnih pobud in zastopal združenje v javnosti ter v raz-

nih odborih in korporacijah.

V Mariboru je doživel tudi šestdesetletnico svojega življenja, katero je Umetniški klub z vso našo javnostjo proslavil na posebnem večeru v Narodnem gledališču s predavanjem prof. Koblarja iz Ljubljane o njegovem književnem delu, recitiranjem njegovih novel in vprizoritvijo njegovih enodejank. Prav tako je uprizorilo naše gledališče v tem času tudi njegovo dramo, ki so jo odigrali tik prej že v Ljubljani in kmalu nato še v Pragi. Mimo tega je napisal v času bivanja v Mariboru več novih povesti in romanov, ki so jih izdala ljubljanska založništva, in uredil svoje »Izbrane spise« v šestih obširnih zvezkih, ki so šele prav pokazali slovenski javnosti izredno plodovitost pisateljske sile dr. Iva Šorlija.

Dr. Ivo Šorli pa ni deloval v Mariboru samo na literarnem in kulturnem področju, ampak tudi v mnogih društvi in gospodarskih ustanovah, saj je bil med drugim soustanovitelj in vse doslej načelnik Ljudske samopomoči, v kateri smo dobili močan domač zavarovalni zavod in tri palače, ki bodo trajno ostale v okras našemu mestu. Tudi tu se je izkazal kot umetnik s čutom za arhitekturo in plastiko. Vzel, ki bo nastala z njegovim odhodom iz Maribora, bo ostala trajno odprta, toda trajen bo ostal tudi spomin na delo, ki ga je tu izvršil. Ko se bo pisala kulturna zgodovina Maribora prvih dveh desetletij po osvoboditvi, bo moralo biti njegovo ime na častnem mestu.

-r.

Tekstilna pogajanja v Milanu prekinjena

Konferenca naših in italijanskih tekstilnih delegatov, ki je zasedala v petek in soboto v Milanu, ni dovela do nikakega ugodnega zaključka. Italijanski delegati so namreč zahtevali povišano ceno 18 lir za kg za stare zaključke, ki jih je še za okoli 55 milijonov lir. Po dolgih razgovorih so pristali na znižanje za 4 lire po kg, vendar le pod pogojem, da bi naša delegacija v imenu vseh naših predstavnih pristala na storno vseh ostalih zaključkov, ki bi ostali izven drugega kvar tala. To se pravi, da bi nam Italijani do-

bavili iz vsote 55 milijonov samo 17 milijonov a te po znižani ceni 14 lir, dočim bi 38 milijonov stornirali. S temi predlogi se naši delegati niso sporazumeli ter prekinili pogajanja. Delegacija je napotila odposlanca finančnega ministrstva dr. Tomiča v Rim, kjer naj bi dosegel, da se italijanski dobavitelji držijo starih sporazumno sklenjenih cen. Če ne bo imel uspeha, se bo o povišanju cen bombažnega predvaja razpravljalo na jugoslovansko-italijanski trgovinski konferenci v Beogradu.

NENADNA SMRT RAVNATELJA PIŠEKA

Danes je v jutranjih urah nenadoma preminul ravnatelj podružnice Celjske posojilnice v Mariboru g. Franc Pišek. Pokojni je bil kot šmarski rojak že od leta 1908 stalno v Mariboru, kjer si je s svojim odločnim narodnim stališčem, ljubeznivim družabnim nastopom, vpludnostjo in značajnostjo pridobil vsestranski ugled in spoštovanje. Kot član mnogih narodnih društev, med njimi tudi Sokola, je v težkih dneh narodnih bojev in preizkušenj neomajno in požrtvovalno stal v prvih vrstah ter mnogo doprinesel slovenski narodni stvari. V svoji stroki je bil izbrusen mož ter nenavadno požrtvovalen uradnik, ki mu je bila blaginja podjetja tesno pri srcu, saj je zanj če je bilo treba, žrtvoval vse svoje dopuste. V mariborskih krogih je bil izredno priljubljen družabnik ter zlasti navdušen pristaš »zelene bratovščine«.

† JOSIP HLADEK-BOHINJSKI

Opolnoči je izdihnil, zadet od kapi, pri prihodu domov v hišo na Aleksandrovi cesti 19 znani mariborski dirigent in zborovodja ter ravnatelj konc. glasbenega zavoda g. Josip Hladek-Bohinjski. Pokojni, ki je bil doma iz Gorenjske, je prišel v Maribor kot dirigent Glasbene Matice in ravnatelj njene šole, pozneje pa je vodil omenjeni glasbeni zavod. Pred prihodom v Maribor je bil v Sarajevu dirigent vojaške godbe in kapelnik tamkajšnjega pevskega društva »Predevič«. Pokojni Hladek-Bohinjski je bil za svoje delo odlikovan z redom sv. Save IV. stopnje in z redom Jugoslovanske krone IV. stopnje. Smrt mu je pretrgala pot življenja v 61. letu.

O ČETRTKA DALJE BENCINSKE KARTE

Jutri bodo stopile v veljavo bencinske karte, na podlagi katerih se bo odslej prodajala bencinska mešanica. V Beogradu so te karte že razdeljene, za ostale kraje pa so jih prejela okrajna načelstva, mestna poglavarstva in predstojništva policije. Kakor hitro bodo vsi lastniki motornih vozil prešli bencinske karte, bo izdana naredba o prodaji bencinske mešanice na nove karte.

VELJAVNOST STARIH KOVANČEV

V smislu zakona in odlokov finančnega ministra veljajo stari kovanci do naslednjih rokov: 50 dinarski kovanci do 16. februarja, 20 dinarski do 16. avgusta, 2

Zanimiva prijava

Na policiji smo danes videli prijavo, da je podružnica nemškega konzulata v Mariboru namestila na glavnih vratih svojega sedeža na Trgu svobode tale napis: Deutsches Konsulat L. Albach, Zweigstelle Marburg.

dinarski do 16. avgusta, 1 dinarski do 20. aprila in kovanci po 50 par do 16. avgusta t. l. Določila so tako jasna, da je odveč vsako vznemirjanje občinstva. Občinstvo je dolžno sprejemati navedene kovance do določenih rokov, po teh datumih pa samo še Narodna banka šest mesecev po zakonitem terminu brez odbitka. Teh določil naj se drže tudi mariborski in okoliški trgovci, obrtniki in ostalo občinstvo.

PREDLOGI ZA RAZDELITEV UVOŽENIH TEKSTILNIH SUROVIN

Posvetovalni odbor za tekstilno industrijo v Beogradu je razdeljen na tri sekcije. Te dni je imela sejo sekcija za bombaž in svilo. Seji so prisostvovali tudi predstavniki tekstilne industrije. Na seji se je osnoval poseben odbor, ki mora do 23. februarja izdelati konkretne predloge za zalaganje tekstilne industrije s predvodom in pravilno razdelitev surovin.

m. Sokolsko društvo Maribor-matica ima občni zbor v sredo, 14. t. m., ob 19.30 v Sokolskem domu. Clanski sestanek v svrhu sestave kandidatne liste bo v ponedeljek, 12. t. m., ob 20. istotam.

m. Okrajno učiteljsko društvo Maribor, Levi breg, zboruje to soboto ob 10. v krčevinski šoli. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu anketni razgovor k vprašanju »Kaj govori za in kaj proti kmetij-

skemu pouku kot posebnemu predmetu ljudske šole? Naša izkustva s kmetijskim poukom.«

m. Falska elektrarna rešena ledu. V ponedeljek je bil zadnji kritični dan za falsko elektrarno. Takrat so odprli zatvornico, da se je nadležni led odstranil iz jez. Ker se je zaradi južnega vremena začel tudi ostali led taliti, je upati, da je elektrarna vsaj začasno rešena hudih ovir pri obratovanju.

m. Celjski avtobus je imel sinoči pet ur zamude zaradi nevdržanja stanja na državni cesti Maribor-Celje. Velike zamude so tudi na ostalih podeželskih progah. Potrebno je, da se odgovorni činitelji vendar že pobrigajo za izboljšanje naših cest.

m. Drobiža primanjkuje zadnje dni v Mariboru, kar občutijo zlasti poslovni ljudje.

m. Pekovski pomočniki imajo v soboto ob pol 19. v gostilni »Zlati konj«, Vetrinjska ulica, važno zborovanje. Razpravljali bodo o kolektivni pogodbi, naraščajoči draginji, nočnem delu in drugem.

m. Dva nesrečna padca. V mariborsko bolnišnico so prepeljali 17-letnega čuvajevega sina Franca Natala iz Laporja, ki si je zlomil pri padcu na poledeneli cesti ključnico, in 47-letno delavko Marijo Repoluskovo iz Zgornjih Zrc, ki si je pri padcu na stopnicah prav tako zlomila ključnico.

m. Vojni oškodovanci iz Primorja in Koroške, ki že težko pričakujejo ureditev toliko zavlačevanega vprašanja oškodnine, naj se udeležijo predavanja g. dr. S. Fornazariča, ki bo v četrtek ob 20. v dvorani Narodnega doma.

m. XVII. redni občni zbor Združenja elektrotehničnih obrti v Ljubljani bo v nedeljo ob 9. v Gambinovi dvorani.

Imenitna konjunktura mestnega avtobusa

Stvarna preizkušnja izreka: »Boljše je slabo se peljati kot dobro iti peš«

Prelepa zima se pred očmi izpreminja v gnoj, brozgo in poplavo. Navdušeni smučarji zelenijo od jeze, ko so vendar tako živo upali, da jih je po tolikih zaporednih »gnilih« zimah vendarle obiskala zima kot se spodobi. Vse zaman. Sicer tičimo še v zimskem času, morda le ne kaže prežgodaj izgubiti zadnjega upanja. Trenutno pa je vse izgubljeno. Z njimi v eni fronti stojijo seveda tudi brezposelni delavci, ki jih je snežni blagor končno le zaposlil. Skidali bodo, česar jug ne bo odnesel. In potlej? Bogme, kako daleč je še do pomliti in poletja! Križ je z letnimi časi. Tudi ti imajo svoje pristaše in nasprotnike. Kako se vse na svetu vedno suče okoli teh presnetih interesnih sfer!

Mestni očetje so seveda že iz formalnih razlogov vedno resnih obrazov in hudo zaskrbljeni za blagodejno usodo meščanov. Nobenega dvoma pa ni, da so zadnje tedne menda izredno zadovoljni vsaj z avtobosnim prometom. Z njih stališča je vendar nadvse dopadljivo gledati, kako odvažajo avtobusi s kolo-

dvora trume nestrpnih meščanov. Vse se tare. Naval, da ga že dolgo ni pomnil enakega. Kaj predpisi? Kaj udobnost? Kdo bi zdajle gledal na take malenkosti, ko je »konjunktura« na višku. Tiste rdeče tablice z belimi napisi o številu sedežev in stojišč — prazne marnje. Vozi, vozi, to je parola, to je tempo, to je zalet! Par tednov že traja ta napetost. — Potniki sicer godrnjajo, se jezijo, si stopajo po kurjih očeh, dolžijo šoferje krivde, vsakega na novo vstopivšega meščana na zavistno smatrajo za sovražnika in — nebodigatreba. Toda le potrpijo, da jim vsaj peš ni treba do doma. Še bolj čudovita pa je prostornina mestnih avtobusov, saj skoraj spominja na ono hudo mučno iz Lemberga, ko so Lemberžani razširili cerkev! Toda tempo je vražja stvar, 20, 30, 50, da, tudi 60 potnikov. Tablica pa na prilliko pravi 23 sedežev! Zares: mariborski meščani so vzgledne in potrpežljive ovčice, in vrhu vsega še za svoj denar. Jeza in slaba volja pa bo tako do prihodnje »konjunkturo« menda že pozabljena, si mislijo odgovorni.

Višek »konjunkturo« pa vlada menda

Z NOZEM NAD DEKLE

Na pustni torek zvečer je v Peskovi gostilni v Radvanju planil nad 20-letno delavko Marijo Virajevo iz Delavske ulice v Zg. Radvanju, ko je plesala z drugim, njen fant Franc Pivec ter ji z nožem prerezal žile pod komolecem na roki. Rana je bila nevarna in bi dekletu lahko izkrvavelo. Virajevo so takoj prepeljali v bolnišnico.

Razglas!

Obveščam svoje cenj. odjemalce in ljubitelje glasbe, da sem detajlno prodajo Hohner-harmonik v moji specialni trgovini s 24. januarjem 1940 opustil.

Od sedaj naprej bom vodil kot glavni zastopnik svetovno znano italijansko trdko harmonik

»SCANDALI«

poleg nemške znamke »Cantulia«. Glasbena hiša »Harmola«. Instrumenti, harmonike, muzikalijske Perc Oto, Maribor, Gosposka ulica 34.

* Slanikova pojedina s popoldanskim koncertom v Veliki kavarni.

* Še je čas za nabavo srečk drž. razredne loterije. Zrebanje V. glavnega razreda od 10. februarja do 7. marca 1940. Milijonski dobitki so na razpolago. Kupite še danes srečko pri »PUTNIK-u«.

* »Jadran-Nanos«. V četrtek, 8. t. m., ob 20. uri predava v mali dvorani Narodnega doma g. dr. Fornazarič o vojni oškodnini. — Odbor.

MOŠKO PERILO PO MERI

ceneno, najboljša kakovosti izdeluje

IVAN BABIČ,

Maribor, Gosposka ulica 24.

Kino

* Esplanade-kino. Čarobna romantična pri-povedka »Veliki orek« (Winnetou), po romanu Karla Maya s Shirley Temple.

* Grajski kino. Danes sijajna komedija in plesna revija »Amanda«. Smeh, zabava! — Pride: Benjamin Gigli.

* Kino Union. Do vključno petka večfilm francoske produkcije »Marija Chapdelaine«, prekrasna globoka vsebina. V glavni vlogi Jean Gabin — Madeleine Renaud.

Mariborsko gledališče

Sreda, 7. febr.: Zaprto.

Četrtek, 8. febr., ob 20.: »Othello«.

Red A.

Petek, 9. febr.: Zaprto.

Sobota, 10. febr., ob 20.: »Cigan baron«.

Red C. Premiera.

Radio

Četrtek, 8. februarja:

Ljubljana: 7 Poročila in veseli zvoki, 12 Operetni napevi, 13.02 Operni trio, 18 Pester spored RO, 18.40 Slovensčina za Slovence, 20 Tercet sester Stritar, 20.45 Koncert simf. gl., 22.15 RO. — Beograd: 18.30 Koncert RO, 19.40 Sramel kvartet, 21.50 Klavirski koncert, 22.20 Pl. gl. — Sofija: 17 Glasba za zabavo, 20.30 Instrumentalni koncert, 21.30 Lahka glasba. — Droitwich: 20 Koncert londonske filharmonije, 21.30 Orkester H. Halla, 22.30 Glasba in pesmi. — Toulouse: 19.50 Valčki, 20.50 Havajski orkester, 23.15 Odlomki iz filmov in salonski orkester. — Paris PTT: 19.45 Poje Lucienne Boyer. — Bruselj I.: 21.30 Koncert del Beethovna in Musorgskega. — Rim: 21 R. Straussova opera »Elektra«. — Firenze: 20.30 Lahka orkestrska gl., 22.10 Koncert kvarteta. — Radio-Paris: 19 Prenos iz Opera Comique. — Dunaj: 18 Schumannove in Schubertove balade za klavir in bas, 20.40 Leoncavallova opera »Bajaco« (izvajajo člani milanske Scale). — Bukarešta: 20.15 Koncert filharmonije. — Bernolmünster: 20.45 Lahka glasba, nato plošče.

Ljubljana

Kako je z vodarino na periferiji

Iz kroga posestnikov novih majhnih hiš smo pred nedavnim objavili apel na občinski svet, da bi bilo pri proračunski razpravi nujno potrebno, če bi bili oproščeni plačevanja vodarine tisti posestniki na periferiji mesta, ki zaradi uboštva ne morejo napeljati vodovoda v svoje hiše in zato tudi ne uporabljajo vode iz mestnega vodovoda.

Ker posestniki smatrajo plačevanje vodarine v takih primerih za krivično, je zanje zelo važno stališče mestne uprave. Dobili smo pojasnilo, ki pravi, da tudi vodarina ne pozna izjem, saj mestno razsvetljavo prav tako plačujejo tudi tisti, ki nikdar ne pridejo iz svojega stanovanja n. pr. zaradi bolezni, ter celo slepci, ki jim tudi sončna svetloba prav nič ne koristi. Tudi za ceste plačujejo vsi davkoplačevalci, čeprav nimajo vozov in avtomobilov. Prav tako vsi davkoplačevalci prispevajo za vzdrževanje bolnišnic in jetnišnic, čeprav so zdravi in pošteti ter na varnem pred zločinci. Tudi za socialne zavode radi plačujemo davke, čeprav nismo potrebni podpor. Enako je tudi s šolami, ki jih vzdržujejo tudi samci in starši brez otrok, ter s premnogimi drugimi stvarmi, ki služijo splošni blaginji.

Gotovo je vodovod med takimi pridobitvami, ki služijo javni blaginji in so zato vodovodi vsaj neposredno koristni tudi takim, ki nikdar ne pijejo vode, se le redko umivajo, skratka, ki se ne poslužujejo vode iz vodovoda. Vodovod je našemu mestu potreben tudi zaradi splošnega zdravja, da ne nastanejo kužne bolezni in ne prično moriti prebivalstva. Zato mestna uprava dela z vso silo na to, da dobi vsaka ljubljanska hiša svoj vodovod. Še več, mestna občina si tudi prizadeva in želi, da bi vsa okolica in tudi vsa dežela imela dobro vodo, saj je Ljubljana glavno mesto Slovenije in je od zdravja vsega naroda odvisen tudi napredek našega mesta. Poleg tega pa z dežele dobivamo pridelke in živila, ki lahko zaneso nalezljive bolezni v mesto, če so živila okužena.

Mestni fizikat se na vse načine trudi za izključno rabo vode iz vodovoda. da bi ne bilo treba nobenega vodnjaka več, saj so vodnjaki pogosto prav blizu greznice in gnojnic. Zato mestni fizikat stalno nadzoruje in tudi stalno ugotavlja, da večina teh vodnjakov ne ustreza svojem namenu, ker voda ni dobra ali je pa sploh škodljiva za uživanje in za pomivanje posode. Tako lahko najprej dobijo tifus ali grižo družina lastnika takega vodnjaka, jo raznese po mestu z raznimi živili in tako okuži še druge. Posebno važno je pa za gostilne, da rabiho samo vodo iz vodovoda. To skrb za dobro

vodo pa predpisujejo tudi državni zakoni in § 125 gradbenega zakona tudi določa, da so lastniki zazidanih stavbšč dolžni napeljati vodo iz mestnega vodovoda, čim je ta napeljan pred njih posestva. Najdalj pa v 6 mesecih, ker pozneje napelje vodovod občina sama na stroške lastnikov.

Iz tega sledi, da mestni občini ne more in ne sme biti vseeno, če so hiše v Ljubljani priključene vodovodnemu omrežju ali ne. Občina je nasprotno celo dolžna skrbeti, da dobe vsi prebivalci zdravo vodo iz mestnega vodovoda. V ta namen zakon pripušča, da pobira občina vodovodno naklado tudi od tistih hišnih posestnikov, ki njih hiše leže ob cevovodu mestnega vodovoda, čeprav niso zvezane z mestnim vodovodom.

Za napeljavo vodovoda znašajo stro-

LJUBLJANA IMA 8 OTROŠKIH ZAVETIŠČ

Z razširitvijo mej ljubljanske občine se je tudi v priključenih delih mesta pokazala velika potreba dnevnih otroških zavetišč. Doslej smo v Ljubljani imeli sedem, zdaj pa se jim je pridružilo še novo mestno zavetišče v Trnovem, ki je nameteno predvsem za južni del mesta. Novi zavod ne bo služil samo dnevnemu zavetišču, ampak bo v njem tudi otroški vrtec za najmanj 40 otrok, razen tega bo tam tudi prvi otroški internat za popolno oskrbo sirot in zapuščenih otrok. Zanje je pripravljenih 36 postelj v dveh ločenih spalnicah za dečke in deklice. Novi otroški dom bo skupaj s predhodnim v stari cukrarni osnova za oskrbo zapuščenih otrok. Ko bodo napolnili tudi otroško zavetišče pri delavski stanovanjski koloniji za Bežigradom, bo pod streho skupaj nad 600 otrok.

Zemljišče, kjer stoji novi dom, je poklonila občini družba sv. Vincencija Pavelskega. Za delo in ureditev je mestna občina plačala 3.420.000 din. Spomladi bodo okoli doma začeli pripravljati igrišča, vrtove in nasade.

a. Opozorilo borcem za osvoboditev naše severne meje. Vabimo vse one, ki so se v letih 1919-1920 borili za našo severno mejo, pa še niso državljani Jugoslavije, da se v lastnem interesu čimprej prijavijo radi podelitve spominske kolajne. Vsa tozadevna pojasnila prejmejo v društveni pisarni Legije koroskih borcev na Cankarjevem nabrežju 7-I.

a. Zbor vojnih dobrovoljcev. Okrajna organizacija Zveze vojnih dobrovoljcev v Ljubljani bo imela svoj 21. občni zbor v nedeljo ob 10. v sejni dvorani sekcije Združenja inženirjev in arhitektov v Kazini, II. nadstropje. Kakor je razvidno iz zadnje okrožnice, se organizacija bavi z mislijo, da si polagoma ustvari dobrovoljski muzej, ker je velika škoda, da se s smrtjo vsakega vojnega dobrovoljca porazgube spomini in priče velikega požrtvovanja. V dobrovoljskem muzeju naj se združijo dnevniki, slike in drugi spomini na borbe za državno in narodno svobodo. Okrajna organizacija vojnih dobrovoljcev ima zbrano gradivo za drugo knjigo »Dobrovoljci — kladivarji Jugoslavije«.

a. Pole za popis otrok do vsetega 16. leta

ški 700 do 900 din, kolikor je pač oddaljena hiša od cestne vodovodne cevi. Naprava vse hišne vodovodne instalacije v to vsoto seveda ni računjena, saj vodovod instalirajo za to koncesionirane tvrdke. V dosti primerih, kakor n. pr. na Galjevici in na Barju, je bilo revnejšim posestnikom, ki nimajo denarja za lastne priključke vodovoda, pomagano na ta način, da je mestna občina napravila javen vodnjak z vodovodno pipo. Sicer je pa revnejšim posestnikom plačevanje računov za vodovodno napeljavo vedno olajšano z dovoljenjem odplačevanja v mesečnih obrokih. Vodovodno omrežje se zlasti v predmestjih in v inkorporiranih delih mesta naglo povečuje in je občina minulo leto za ta namen porabila skoraj milijon dinarjev.

starosti je mestni odsek za zaščito otrok razposlal že decembra ter pozval k izpolnitvi tudi one starše, ki ne reflektirajo na pomoč oblasti ob morebitni evakuaciji. Starši, ki teh pol še niso izpolnili, naj store to takoj ter oddajo pole do 10. t. m. na Mestnem trgu 2-I., soba št. 37.

a. V nedeljo so položili v prerani grob gospo Nado Krošl, rojeno Fabijan, soprogo profesorja in univerzitetnega docenta gospoda Krošla. Gospa Nada je bila več let vzorna in priljubljenega učiteljica gospodinske šole v Vesni.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

Drama:

Začetek ob 20. uri.

Četrtek, 8. febr.: »Praznik češanj«. Premiera. Premierski abonma.

Petek, 9. febr., ob 15. uri: »Striček Vanja«. Dijaška predstava. Globoko znizane cene, od 16 din navzdol.

Sobota, 10. febr.: »Na prisojni strani«. Red A.

Opera:

Četrtek, 8. febr.: zaprto.

Petek, 9. febr.: zaprto.

Sobota, 10. febr.: »Gorenjski slavček«. Red B.

Celje

c. Ljudsko vseučilišče priredi jutri ob obletnici Prešernove smrti ob 20. seminar o Prešernovi ostalini. Seminar bo vodil prof. dr. Pavel Strmšek.

c. Celjska poslovalnica Zavoda za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI obvešča vse zainteresirane, da sprejema prijave za kovinarski in mojstrski tečaj še do 15. t. m. v pisarni poslovalnice ustno ali pismeno.

c. »Dentist«, tehnična zbornica v Ljubljani, je podarila 200 dni za celjske mestne reveže mesto venca umrlemu dentistu Herbertu Schagerju. Mestna občina se za dar najlepše zahvaljuje.

c. Opeklina je podlegla. Pred dnevi se je pri štedilniku močno opekla 75-letna Antonija Korošec iz Ivence pri Vojniku. Oddali so jo v celjsko bolnišnico, kjer je izdihnila.

c. Novi grobovi. V Liscach 40 pri Celju je umrl sin posestnika Henrik Tržan, v Liscach 41 pa 76-letni posestnik Franc Krulc, v bolnišnici 27-letni krojaški mojster Jože Brečko

Ramas.

»Umaknimo se!« je ukazal trdo Takur in zagrabil Ramasa za roko. Potegnil ga je za seboj skozi vrata, ki so vodila iz ozadja odra na prosto. Za njima sta se umaknila še Rayani in Hampur Kamthi. »Kam nameravaš?« je vprašal Ramas očeta, ko so bili zunaj, sredi vrta.

»V delavnico vsemirskega vozila«, je odgovoril Takur.

»Ti hočeš odleteti?«

»Ako ne bo drugega izhoda...«

»In pustiti Rayanipur, da propade.«

»Ako Yagiri Seoni ne ustavi uničevanja,« je odgovoril Takur, »naselbini tako ni pomoči; ako ga pa ustavi, bodo vsi strahopetci na njegovi strani in mi bomo osamljeni.«

»Potem je v vsakem primeru samo ena rešitev, odlet.«

»Da, samo ta. Za menoj!«

Vsi štirje so prekoračili vrt in prišli skozi zidna vrata v malo stransko ulico, ki je bila čisto temna in prazna. Šli so po njej v smeri predsedstva, od koder je vodil skozi Mahabalijevo sobo vhod do vsemirskega vozila. Posrečilo se jim je doseči cilj ne da bi jih bil kdo srečal. Ko so vstopili v delavnico, so našli v njej že Mahabali Patno.

»Izgubljeno je, vse je izgubljeno!« mu je zaklical Ramas. »Odleteli bomo.«

»Pričakoval sem vas že«, je odvrnil Mahabali. »Vedel sem, da pridete. Jaz sem pripravljen. Toda — ali naj odleti-

iz Breznega, obč. Sv. Kristof, v mesnem zavetišču v Medlogu pa 78-letna Marija Kresnik.

c. Dve razpravi pred celjskim sodiščem. V petek ob pol 9. se prične tajna razprava proti mladletnemu roparskemu morilcu A. P. iz Tevč pri Laškem. Istega dne ob 10. se prične druga tajna razprava proti kmetškemu sinu J. V. zaradi uboja.

c. Priča aretirana pred sodiščem. Včeraj se je pred okrožnim sodiščem vršila razprava zaradi uboja proti 16-letnemu delavcu Antonu Zajku, ki je 12. nov. 1939 v Gradiškem dolu pri Rogaski Slatini udaril po glavi s teteznikom Vinka Dolška in mu utrl lobanjo. Vinka Dolška so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je v duševni zmedenosti skočil s strehe bolnišnice in se ubil. Pri včerajšnji razpravi se je po izpovedbi zdravnika-izvedenca pojasnilo, da poškodba, ki jo je zadal Zako Dolšku, sama na sebi ni bila smrtna. Posledica smrti je bil skok raz strehe bolnišnice. Kot priča je bil zaslišan pri razpravi tudi Janez Ogrižek. Iz izpovedi te priče pa je prišlo na dan, da sta poleg Zajka pri poškodovanju Vinka Dolška sodelovala tudi brata Janez in Jože Ogrižek. Da se za to ni izvedelo že prej, je bil povod ta, da sta oba Ogrižka pregovorila Zajka, da je vzel vso krivdo nase. Na predlog drž. tožilca je bil priča Janez Ogrižek takoj aretiran, proti Jožetu Ogrižku pa se je izdalo zaporno povelje.

c. Tri leta robije za uboj je dobil včeraj pri okrožnem sodišču v Celju 19-letni hlapec Albert Obrulj, ki je 1. januarja letos v Resniku pri Zrečah v neki gostilni z nožem zabodel Franca Videčnika v levo ramo in srce, da je slednji umrl.

c. Očistite cesto pri hotelu »Poštič!« Cesta od hotela »Pošte« do mostu preko Vogajne je sedaj v takem stanju, da je obupno za vozila in za pešce. Delno leže na eni strani še celi kupi snega, po ostalem prostoru pa se pretaka snežna in blatna brozga. Ker ležeči sneg zavzema doberšen del ceste, se tam dostikrat natrpajo vozila in postane položaj za pešce nevaren.

c. Radijske motnje so v Celju zadnji čas postale neznosne. Ob gotovih casih radijskih oddaj sploh ni mogoče poslušati. Krivi so temu neblokirani motorji in razne druge električne naprave. Radijski naročniki prosijo odgovorne za odpravitve napak.

c. Najdbe. Od 23. avgusta do 31. decembra je bilo v Celju najdenih več različnih predmetov, med temi tudi nekaj denarnih znakov. Ti predmeti se hranijo pri predstojništvu mestne policije in jih lastniki lahko dvignejo med uradnimi urami v sobi št. 32.

Ptui

p. Prejeli smo o draginji na ptujskem trgu sledeče: Ptujski trg, ki je nekoč veljal za najcenejšega, danes ni več. Mlečni izdelki še imajo primerno ceno. Visoko pa je poskočilo maslo, ki so ga kmetice te dni prodajale po 48 din kg. Tržno nadzorstvo svoječasno ni dopuščalo tako pretiranih cen. Cena kruha še vedno ne odgovarja po svoji teži ceni moke. Odpraviti bi se pač moral nesrečni komadni sistem.

p. Zice se trgajo. Odkar je postalo južno, drse s strel plasti snega, ki so že na več mestih strgale zice. Električarji so imeli včeraj ves dan polne roke dela.

p. Uradni dan Zbornice za TOI za Ptuj in okolico, Ormož, Mursko Soboto in Dol. Lendavo bo 15. t. m. v prostorih gremija.

p. Iz trgovskega bolniškega in podpornega društva javljajo, da mora pristojen zdravnik od vsakega člana, oziroma svojca za vsak mesec zahtevati novo potrdilo delodajalca, če pride isti mesec v ordinacijo.

p. Ni se zastupila. O Furk Ani, 19-letni hčerki ban. cestarja na Hajdini, o kateri se je domnevalo, da se je zastupila, se je naknadno ugotovilo, da je podlegla za prehladom.

MARIJ SKALAN:

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI

77

»Morda pa ima res kako uničevalno sredstvo!« so pričeli vzkliskati nekateri, in po ulicah se je zbiralo vedno več ljudi, ki so v skupinah razpravljali o tem, kar je naenkrat podalo predmet zanimanja vseh zadnjih ljudi na zemlji.

»Ah, bežite no!« so ugovarjali neverneži. »Kakšno sredstvo naj bi imel? Ali nam niso znana že vsa? Ničesar novega ni bilo mogoče odkriti. To je le izsiljevanje. Neumna igra, s katero naj bi nas premotil.«

Ko je pa atome razkrajajoča moč PuraMOVEGA aparata predrla tla prav na trgu pred senatno palačo in so se pričele v vedno bolj divjem tempu nadaljevati eksplozije, se je po ulicah in trgih zbranega ljudstva polotila taka groza, da je izgubilo vsako razsodnost in pričelo misliti samo še na rešitev. Toda kako? Beg iz naselbine ni bil mogoč. Zunaj je prežala neizogibna ledena smrt. Rešitev je bila tedaj samo v Rayanipuru, katerega je treba obvarovati propasti za vsako ceno, tudi za ceno žrtvovanja Rayanijev in nove uklonitve pred Yagirjem Seonijem. Od groze ponorele množice so se vrgle na senatno palačo, vdrlje vanjo in

prisilile vladu, da se je uklonila in sporočila uporniku, da je pripravljena pričeti z njim pogajanja.

Množica se je v trenutku pomirila. Vsi so pričakovali, da se bodo eksplozije nehale, zato so mirno čakali v primerni razdalji. Toda eksplozij ni hotelo biti konec. Nasprotno, širile so se vedno na večje področje. Tedaj so množice prisilile vladu, da je sama pričela klicati Yagirja Seonija, a ni se več oglasil. Vsi klici so ostali brez odgovora. Strašna, vse uničujoča sila je besnela dalje in pričela prižigati požar. Del množice se je z obupno vztrajnostjo lotil gašenja, drugi del je pa od groze ponorel ali pobesnel begal sem ter tja. Neka skupina se je v senatu vrgla na senatorje in jih pričela pobijati.

»Vi ste krivi! Smrt krivcem! Mi nočemo poginiti!«

Ramas Rayani se je hotel vreči v boj s pobesnelimi napadalci, toda oče ga je zaustavil:

»Stoj! Bilo bi brezupno! Umaknimo se!«

»Ali naj dovolimo, da se vsi pokolijo in uničijo vso naselbino?« je ugovarjal

mo sami?«

»Moj Bog!« je kriknil tedaj Ramas.

»Jora... kje je Jora... in Mana...«

»Koga hočeš vzeti s seboj?« je vprašal Takur.

»Joro.«

»Seonijevo?«

»Da.«

»Nikoli, rajši vidim, da vsi poginemo. S seboj vzameš Gayo Nasikovo!«

»Potem izvoli odleteti sam!« je kriknil Ramas uporno.

»Gospodje!« se je vmešal Mahabali.

»Jora je bila moja zaročenka, zato dovolite, da jo vzamem z nami jaz. Za kogar se potem sama odloči, temu naj pripade.«

»Nihče Seonijevih ne pojde z nami, je dejal Rayani.

»Jora sploh ni Seonijeva«, je vzklisknil Ramas.

»Čigava je potem?« je vprašal Takur začudeno.

Ne vem«, je odgovoril Ramas. »Vem samo to, da je v ozadju neka skrivnost, ki jo pozna samo njena mati.«

Prav tedaj, ko je izgovoril te besede, so se nenadoma odprla vrata in v sobo je planila Mana. Bila je vsa zbegana in razmršena. Komaj se je umirila in zaklicala:

»Rayanipur se ruši. Stebri na trgu pred senatno palačo se razkrajajo. Še trenutek, in vesoljni mraz bo vdrl v naselbino. Rešite me!«

Zanimivosti

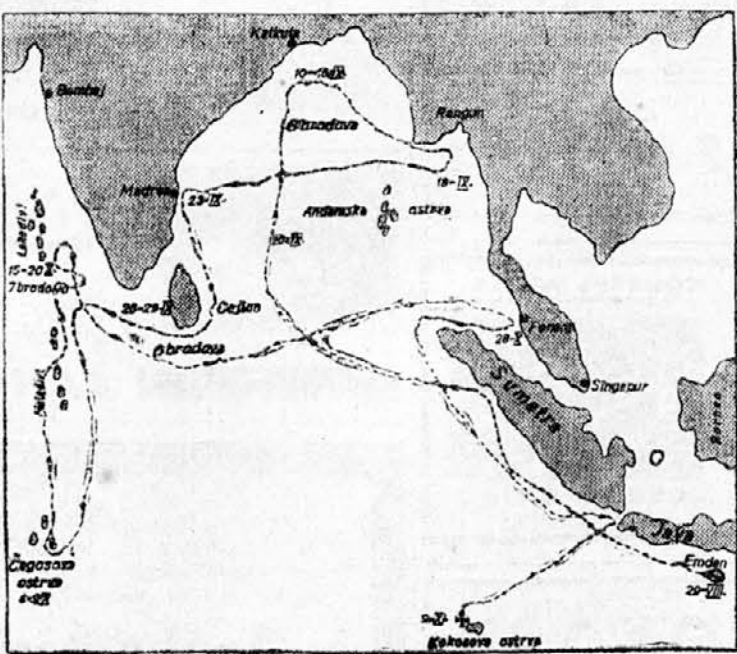
Jekleni gusar Indijskega oceana

Avanture vrtnice „Admirala Grafa von Spee“, križarke „Emden“ ob začetku svetovne vojne

Morje je poznalo že od nekdaj pustolovce, pa tudi junake, ki se niso bali pogledati smrti v oči. V orjaški borbi za nadvlado na oceanih so doživeli tudi Angleži in Nemci dejanja, ki so prešla v zgodovino. Eno izmed teh je pustolovsko, pa drzno gusarenje majhne, 3560 tonske nemške križarke »Emden«, ki je pod poveljstvom kapitana Müllerja križarila od 10. septembra pa do 9. novembra 1914 po Indijskem oceanu in v tem kratkem času potopila 16 angleških parnikov z okoli 70.000 tonami.

»Emden« je pripadala ob začetku svetovne vojne eskadri grofa von Spee, katerega istoimenska križarka je v sedanji vojni tragično končala v vodah južnega Atlantika. V Koreanskem prelivu je »Emden« 4. avgusta 1914 zajela ruski parnik »Rjazan« in ga oborožila kot pomožno ladjo »Cormoran«. Dne 10. septembra se je pojavila v Bengalskem zalivu in začela avanturo po Indijskem oceanu, kakor kaže gornja slika.

Angleži sprva niti slutili niso, da pluje po Bengalskem zalivu nemška vojna ladja. V teku šestih dni je »Emden« zapolnila osem parnikov, šest od teh jih je utonilo. V noči na 23. septembra je bombardirala petrolejske tanke v Madrasu.

Vnel se je velik požar, Angleži so bili vznemirjeni. Na mah je bil ustavljen ves promet, štiri zavezniške križarke so odplule na lov za Nemci, ki so se medtem umaknili k Ceylonu in ustavljali ladje na živahni prometni zvezi med Evropo in Daljnim vzhodom. Nemci so zajeli več nadaljnjih parnikov, tri od teh so potopili, 6000 tonski parobrod, natovorjen s premogom, so pa pridržali in se založili s kurivom.

Dne 29. septembra se je »Emden« umaknila s Ceylona k Čagosovim otokom. Ker na otokih ni bilo brzojava, tamojšnja angleška posadka ni imela pojma o evropski vojni. Nemci so gostoljubno sprejeli in kapitan je izkoristil priliko za

temeljito čiščenje in popraviljanje križarke. Po šestdnevnem odmoru, ko se je kapitan nadejal, da so Angleži nanje že pozabili, je 9. oktobra zaplul v prometneje vode.

V rani zori 15. oktobra se je »Emden« pojavila pri Lakedivskih otokih. Tu so Nemci v petih dneh potopili sedem parnikov, enega s 5000 ton premoga pa so s stražo poslali h Kokosovim otokom. Da zameša sled, je kapitan Müller velel 20. oktobra spet zapluti v Bengalski zaliv.

Dne 29. oktobra je sledil drzen napad »Emdena« na pristanišče Penanga. Tu so Nemci potopili rusko križarko »Šemčik« in po kratkem boju francoski rušilec »Mousquet«. V pristanišče se jim je posrečilo vtihotapiti na ta način, da so napravili iz lesa in platna še četrti dimnik, da je bila »Emden« videti kakor angleška križarka.

Po tem neobičajno smelem podvigu se je kapitan Müller odločil, uničiti angleško radiooddajno postajo na Kokosovih otokih. To je bila za Nemce past. Kajti preden so prišli do otokov, je bila že oddana depeša, da je »Emden« na obzorju. Blizu je plul angleški konvoj, s parniki za Evropo. Moderna angleška križarka »Sydney« je pohitela v boj, ki je trajal poldrugo uro. Angleži so imeli boljše topove. Med bojem je »Emden« težko poškodovana nasedla na neki otok. »Sydney« je bil 16 krat zadet, kljub temu se je držal na površju. Prvemu častniku »Emdena« se je posrečilo, pobegniti z delom posadke na jadnico, s katero je po križarjenju po Indijskem oceanu v januarju 1915 srečno došel na turška tla.

S parom konj za-vozil v Črno morje

Stražnik na svetilniku pri Sulini ob izlivu Donave v Črno morje je opazil 12 milj severno kmeta, ki je s parom konj, vpreženih v voz, plul na ledeni plošči v morje. Svetilničar je poklical pomoč in takoj po poslali dva motorna čolna. Posrečilo se je spraviti kmeta, voz in enega konja v čoln, drugi konj je padel v vodo in plaval, kljub veliki razdalji, k obali.

Voznik je z mnogimi drugimi natovoril blago v južni Besarabiji in da bi skrajšal pot, je zapeljal z vozom na zelezenici zaliv pri Sulini. Pri tem je zašel preveč na odprto morje in v strahu opazil, da ga nese ledena plošča dalje. Vso noč je prebil na plošči v velikem strahu, dokler ga niso naslednjega dne vsega premočnega in premraženega srečno rešili.

P a b e r k i

Zračni napad na morske volkove pripravljajo angleška letala v Madrasu v Indiji. V Bengalskem zalivu so postali morski volkovi zelo nevarni ribičem, ki jim prevračajo čolne. Letalske bombe bodo zdaj uničile in pregnale požrešne morske velikanke.

Zatemnitev pri divjakih. V Sarawaku, samostojni državi na angleškem Borneu, so tudi uvedli zatemnitve vasi pred zračnimi napadi. Malajci, Kitajci in Daljci so pokazali, čim se je oglasila sirena, veliko disciplino.

V moške sta se izpremenili dve sestri Argentinki. 19 in 22 letna lepota sta se obrnili na občino, naj ju vpišejo v spisek moških. Ker se jima je čez noč izpremenil spol.

Sovjetske filme bodo po odredbi vlade predvajali v vseh mestih Nemčije. Nasprotno pa bodo v sovjetski Rusiji gledali nemške opere.

Zobno ščetko je požrl neki Danec. Zjutraj si je čistil zobe; z masazo je hotel odstraniti angino v žrelu. Pri tem mu je zdrknila krtačka v goltanec in izgnila. Rentgenski posnetek je potrdil pacientovo izpoved. Ščetko so mu morali vzeti s pomočjo operacije.

Nemško priznanje topničarjem Francije

Nemški list »Westfälische Landeszeitung« prinaša članek o sedanji artilerijski taktiki na zahodni fronti in pravi med drugim:

»Francoz je bil že med svetovno vojno dober topničar. Ni torej le običaj, da se on tako obilno poslužuje tega orožja. Medtem ko strelja nemška artilerija samo na cilje, ki jih odkrije, čisti francoska artilerija teren pred seboj. Zdaj strelja na vas, kjer se krije naša pehota, zdaj »ti-pa« po gozdu, kjer išče sovražne rezerve ali pa razdeja zaklon, čeprav so ga čete zapustile. Od časa do časa prihajajo izpred Maginotove črte topovski izstrelki, zdaj tu, zdaj tam. To je značilna taktika francoske artilerije, da stalno menjava položaj in prevaža lahke topove iz kraja v kraj, tudi v »Niemandslandu«, da čimbolj zmeša sled sovražniku. Pravega artilerijskega ognja (Trommelfeuer) na zahodu še ni bilo, takrat šele bo prišla udarna sila tega orožja do veljave.«

Angleške fotografije Siegfriedovih utrd

Angleško letalsko ministrstvo je objavilo slike, ki so jih posneli letalci nad Siegfriedovo utrdbeno črto. Vojaški krogi v Londonu menijo, da ne more Nemčija privediti nikakega iznenadenja. Zavezniki so natančno poučeni s stanjem v nemških utrjenih postojankah. Vsak del vojaškega objekta je po zračnih posnetkih natančno proučen. Vsaka izprememba, ki se javlja v nemških utrdbah od

tedna do tedna, je zaveznikom dobro znana. Angleška letala so preletela Siegfriedovo črto vzdolž in povprek. Na slikah je videti vsako podrobnost, barake, železniške postaje, arzenale, delavnice itd. Vsi ti podatki bodo dobili pravo vrednost šele tedaj, menijo vojaški strokovnjaki, ko bo sovražnik začel z ofenzivo v velikem obsegu in pravijo, da niti ena zavezniška granata ne bo zgrešila cilja.

Tragedija mornarjev — brodolomcev

Milanski »Corriera della Sera« prinaša dramatske prizore, ki so se primerili ob potopitvi grškega parnika »Statatos« v Atlantskem oceanu. Blizu angleške obale je prišlo na 5625 tonski ladji do eksplozije. Sledila je druga eksplozija in parnik se je jel naglo potapljati. Posadka je naskočila dva čolna za rešavanje. V večjega se je ukrcalo 27, v manjšega 6 mornarjev. Nesreča je hotela, da je večji čoln udaril v vijak ladje, ki se je še vrtel in jeklena ostrina ga je presekala na dvoje. Kakor brezumni so plavali mornarji k manjšemu čolnu, ki je bil preobtežen.

Mornarji so iz oblek napravili zasilna jadra in pluli k obali. Bili so brez hrane in vode, iznemogli od naporov, obdani od mrzlega dežja in megle. Dva mornarja sta v čolnu znorela in v groznih mukah umrla. Mrtvi trupli so vrgli v morje in nadaljevali tragično veslanje. Kmalu se je omračil um še trem mornarjem, ki so jih tri dni po katastrofi parnika rešili neki irski ribiči skupaj z ostalimi 20 možmi. V zadnjih urah borbe z razbesnelim morskim elementom je zgrabilo mornarje kolektivno brezumje, tako da so se začeli med seboj pobijati.

Kapitanke roparjev na Kitajskem

Ameriški listi poročajo o izobraženih Kitajkah, ki zbero okrog sebe večjo družbo kulijev in prično z njimi roparske pohode. Najraje plenijo po Jangtsekiangu. Banditska družba se s svojo kapitanke vkrcra na kak parnik in ko se ta oddalji od obale, se oglasi gusarski žvižg. Kuliji planejo na dano znamenje na presene-

čene mornarje, jih zvežejo, potnikom pa pobero dragocenosti. Kdor se upira, ga vržejo v reko. Ko je vse končano, se roparska tolpa izkrca na obali. Poročila pravi, da si kitajske gusarke nabere precej denarja, da se kmalu poročijo in da postanejo dobre žene.

Mož in žena štejeta 20 pomladi

Arnavt Redžep Šaban v Kosovski Mitrovici je sklenil svojega 11letnega sina poročiti. Ogledal se je po dekletu in se končno pomenil z očetom 9letne Selme. Odšel mu je za nevesto doto v starih turških zlatnikih, nakar je sledila poroka. Po starem običaju mora ženin izročiti nevesti kak dar. Ženin je kupil svoji 9letni nevesti na njeno izrecno željo veliko porcelanasto punčko...

Oblastva so zvedela za poroko mladoletnih in poklicala starše z mladoporočenci na zaslišanje. Mladi Šaban je začel med razpravo bridko jokati. Bal se je, da bo komaj poročeno »ženico« spet izgubil. Selma pa, mnogo bolj korajžna kakor mož, ga je tolažila z besedami, da se ne bosta nikoli več ločila, naj pride nad njiju kar hoče...

Dvakrat zgrajena milijonarjeva hiša

Na Ribjem gričku v Massachusettsu stoji ljubka vila nekega milijonarja Longjeerja. Hiša je stala prej drugod, v Michiganu, ob Gornjem jezeru. Ker so pa zgradili inženirji železnico tik milijonarjeve domačije in si je ta želel miru, ga je pograbila velika jeza. Podrl je dom, v katerega je vtaknil pol milijona dolarjev, do tal, vsak predmet, tudi opeko in kamen je dal numerirati in vse skupaj prepeljati na Ribji hribček ter znova postaviti tako, kakor je bilo prej. Sedemdeset tovornih voz je prepeljalo hišo, v kateri biva milijonar zdaj v miru. Zgled takšne preselitve hiše so pa posneli za njim še mnogi drugi Američani.

Po operaciji lepa, pa nesrečna

Specialisti, ki se bavijo s pomočjo kirurgije v polepšanju obraza, so dosegli sicer že lepe uspehe, duševno razpoloženje pacientke pa ne konča vedno s srečo. O tem priča primer, ki je imel pred dnevi svoj epilog pred njujorškim sodiščem.

Neki zdravnik, ki je bil znan kot najboljši lepotični operater v USA, je postal pozoren na služkinjo nekega hotela, ki je imela nelepe poteze na obrazu. Žilica mu ni dala miru in prizadeval si je, pridobiti dekle za operacijo obraza. Dekle je seveda takoj privolilo, napravil je iz nje lepotico, se sam zaljubil vanjo in jo poročil.

Toda prišle so posledice. Lepa dama je postala predmet splošne pozornosti, zdravnik pa hudo ljubosumen. Mučil je ženo s svojimi izbruhi, ta ga je zavračala, češ da jo je sam prisilil v operacijo in v to, kar je zdaj. Pristavila je še, da je njeno sedanje duševno razpoloženje neuravnovešeno ter je zahtevala končno zaradi uničenja srčnega miru — ločitev zakona...

»Niti ena mati ni kriva vojne. Me matere, sinko, nismo nikoli vodile vojne; v njej smo samo žrtvovali svoje sinove.«

(Karel Čapek v drami »Mati«.)

»Ti, ki ostaneš neobčutljiv do bolečin tistih, ki so ti enaki, niti malo nisi vreden, da se imenuješ človeka.«

(Indijski pesnik Sadi.)

— Mica, dajte danes zlatim ribicam dvojno porčijo. Na svoj rojstni dan hočem videti le vesele obraze okrog sebe!

Halo! Halo!

Kupujte, dokler še imamo veliko zalogo angleškega in češkega blaga, po znano nizkih in še starih cenah, za damske in moške obleke, plašče, kostume, hubertuse, oficirske, financerske in železničarske uniforme itd.

samo v ČEŠKEM MAGAZINU
pri glavni policiji. Velika odprodaja ostankov! Krojaške potrebšine!

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par najmanjša pristojbina za te oglase je din 9.— Družbe oreklici dopisovanja in žentovanski oglasi din 1.— oo besedi Najmanjši znesek za te oglase je din 10.— Debelo tiskane besede se računajo dvojno Oglasni davek zn enkratno objavo znaša din 2.— Znesek za male oglase se plačuje takol ori naročilu oziroma ga ie vpsolati v oismu skupaj z naročilom ali pa oo poštni položnici na čekovni račun št. 11.400 Za vse oismene odgovore glede malih oglasov se mora oriložiti znanika za 3 dia

Razno

SLADKORNO BOLNI!
Dobavitelj tukašnje bolnice pekarna Rakuša, Koroska ce sta 24 priporoča diabetikom kruh, moko, suhor in kekse. Uradna analiza vsakomur na vpogled. 13870-1

NA DOBRO HRANO
sprejemem več delavcev ali nameščenecv. Sredi mesta in poceni. Vprašati v Kneza Kocljia ulici 24-I, vrata 4. 14088-1

Posesti

GOZDNA PARCELA
pri Rušah naprodaj. Stemberger, Bezena-Ruše. 146-2

Kupim

BUKOVE HLODE
od 35 cm debelosti ter drva kupimo vsako količino. Ponudbe na poštini predal 1 Maribor. 142-3

Stanovanje

DVOSOBNO STANOVANJE
oddam s 1. marcem ali pozneje. Tyrševa 26-I, desno. 149-5

Sobo išče

SOBICO
iščem za takoj. Pismene ponudbe pod »Okoli 250 din« na ogl. odd. »Večernika«. 147-8

Sobo odda

SOBO
strogo separirano, s kopalnico in hrano oddam boljšemu gospodu. Naslov v ogl. odd. »Večernika«. 144-7

SOBO

2 postelji, s souporabo kopalnice, telefona oddam. Informacije: trgovina »Mara«, Koroska c. 26. 145-7

Sluzbo dobi

NAKUPOVALCE
vsakovrstnega lesa iščemo. Pismene ponudbe pod »Sposoben« na ogl. odd. »Večernika«. 141-9

DEKLE ZA VSE

ki samostojno dobro kuha, z dobrimi spricvali, lahko dobi dobro službo s 15. februarjem. Pismene ponudbe pod »Dobra plača« na ogl. odd. »Večernika«. 143-9

Kam, kje?

VINA
za vse prilike bela, rdeča dobi najceneje pri Senici. Ulica kneza Kocljia. 129-17

POZOR!

Samo sortirana vina razne kvalitete. Izborna kuhinja. Se priporoča gostilna »Triglava«. Glavni trg 3, Lisiak. 130-17

RESTAVRACIJA SENICA
Kneza Kocljia ulica, nudi svojim cenjenim gostom najboljša vina. Danes na pečnico slančkova solata in ribe. 148-17

Zlato in srebro,

briljante, zastavljalne listke išče nužno za nakup

M. Ilgerjev sin,
Maribor, Gosposka ulica 15

Čitajte „Večernik“

Popravila registrirnih blagajn

najsolidnejše in najceneje pri strokovnjaku

Ivan Legat

MARIBOR, Vetrinjska 30
Prva specialna popravilnica in trgovina pisarniških strojev
Telefon int. 24-34

Ako

želite oglaševati,
pokličite telefon:

25-67

ZEISS
Dipl. optik
E. PETELN
MARIBOR - GRAJSKI TRG 7

MODERNI VOZICKI

BOGOMIR DIVJAK
Ulica kneza Kocljia 4

OKASA
tablete
Pri spolni slabosti lahko otestite
OKASA
tablete
za moške
100 komadov din 220.—
proti povzetju
Zastopnik Lekarna
Mr. Rožman Miroslav
Beograd - Terazije
Ogl. reg. S. 5846 36

Spomnite se CMDI

Priložnostni nakup damskih čevljev
od din 120.— do din 160.—
Oglejte si stransko zložbo tvrdke
King Shoe, Gosposka 30

Hlabuki,

obleke, pomladanske novosti, najugodnejše pri tvrdki

„LAMA“, Jurčičeva ul. 4

Za mnogoštevilne dokaze iskrenega sočutja in izraženega sožalja ob bridki izgubi našega nenadomestljivega soproga, očeta, dedeka, strica in tasta, gospoda

Jožka Šavriča

poštnege inspektorja

izrekamo tem potom vsem najpristranejšo zahvalo. Posebno zahvalo smo dolžni g. inspektorju Šiški za lepe poslovilne besede, vsem darovalcem prekrasnih vencev in šopkov in vsem, ki so blagopokojnika spremili na njegovi zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Maribor, dne 7. febr. 1940.

GLOBOKO ZALUJOCI OSTALI.

V Mariboru ima največji uspeh „Večernikov“ oglas!

Naznanjam,

da je **tvrdka JAŠ & LESJAK**
MARIBOR, Ulica 10. oktobra št. 2
prenehala obstajati

Čutim pa prijetno dolžnost, zahvaliti se vsem svojim cenj. odjemalcem, ki so mi skozi moje 19-letno delovanje v veliki meri izkazali svoje zaupanje.

Obenem sporočam cenj. odjemalcem, da bom v kratkem otvoril popolnoma renovirano, najmodernejše opremljeno trgovino in prosim, da me tudi v novem podjetju počastijo s svojimi dobrohotnim zaupanjem.

Kje se bo nova trgovina nahajala, bom še pravočasno sporočil.

Maks Jaš

Pozor!

Važno!

Svetovno znano italijansko

SCANDALLI harmoniko

prejmete sedaj v specialni trgovini instrumentov, harmonik in muzikalij.

PERC OTO, Maribor, Gosposka 34

kjer prejmete tudi harmoniko nemške znamke Cantulia
Katalogi gratis!

VEDNO NAJNOVEJSE

pletenine

M. F. ROZMAN

LJUBLJANA

Tyrševa c. (Palača Slavija)
Židovska ulica 7

Zahvala

Za vse dokaze iskrenega sočutja ob smrti našega dragega soproga, očeta, brata, gospoda

Egidija Šerbelja

kurjača v pokoju

se iskreno zahvaljujemo. Posebna zahvala kurjaškemu društvu, pevskemu društvu, godbi, za poklonjene vence in cvetje ter vsem, ki so ga v tako obilnem številu spremljali na njegovi zadnji poti.

Maribor, Studenci, 7. februarja 1940.

ZALUJOČA ZENA, OTROCI TER OSTALO SORODSTVO.

V nepopisni žalosti sporočamo sorodnikom in znancem tužno vest, da nas je naš srčno ljubljeni gospod

Josip Hladek - Bohinjski

glasbeni direktor in garnizijski kapelnik, odlikovan z redom sv. Save IV. stopnje in Jugoslov. krone IV. stopnje

dne 7. t. m. po kratki težki bolezni zapustil.

Dragega pokojnika bomo spremili k večnemu počitku v petek, 9. t. m., ob 15. uri izpred mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju.

Maša zadušnica se bo brala v soboto, 10. februarja.

Maribor, 7. februarja 1940.

Rodbini
HLADEK-REPIČ